

בתי-קהל

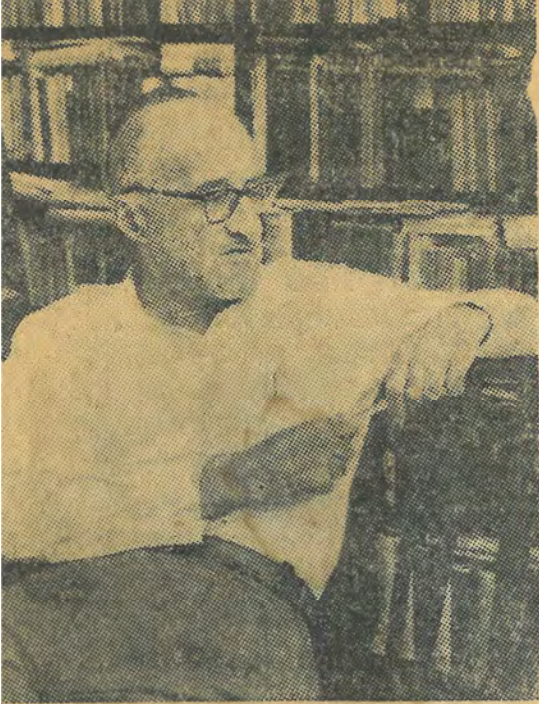
עתון הסטודנטים של אוניברסיטה בר-אילן • 38

חינוך לשלום

א. רצון כל צליל
הריות פסיק-
הודרי הגדרה אובייק-
איז המגנינה אלא
כיו"ר הועד המנהל.
עות בין הועד המנהל
הן לא גרמו למשבר
של חילוקי הדעות מוכיח
ע"כ לסיכום, איני רואה
שה".
בדעת הנהלת האוניברסיטה
לחקלאות, רפואה
עשות עלינו

בזמן מלחמה

גרניקה-פיקסו

פרופסור ישעיהו ליבוביץ

הש כמב כבטני, כמל השויון כיני ובין בניאדם אחרים לגבי אפשרות הכרת עובדה זו: כי את הכאב הזה אני לבדי חש, ואין אדם בעולם שחש אותו או יכול לחוש אותו, ואין מתורה שתקרב אותו לתחושה זו.

איכויות ולא כמויות

והוא הדין לגבי העובדה שאני מת- כוון לעשות משהו. בה בשעה שכל אר- אובייקט של מחקר במדעי-הטבע הוא נת רשות-הרבים של ההכרה, publica ל אובייקט של המציאות הפסי- כית הוא בחינת res privata רשות- היחיד.

(2) נקודה שניה — כל הקטגוריות של מדעי-הטבע הן קטגוריות כמותיות. אין הגד בדבר קשרים ויחסים בין דבר רים בעל משמעות מדעית (בתחום מדעי- הטבע) אלא אם הוא ניתן לרדוקציה לערכים כמותיים. אם אני משתמש בהגד מדעי במונח "גדול", כגון א' גדול מ-ב, הרי על-כרחי גלומה בזה המש- מעות שהוא גדול בכך ובכך. יש להגד זה ביטוי מספרי, בין אם אני יודע את המספר הזה, בין אם אין אני יודע אותו באותה שעה. אם אין משמעות זו גלומה ב"גדול", אין לו משמעות כלל. והוא הדין באמרי "כבד" או "חוק" או "חס", וכיוצא בזה.

אמנם יתכן, למשל, שבשעה שאני כאס- טרונום משער שמרחקו של קוואזאר פלר- גי מן הארץ גדול ממרחקה של ערפילית אלמונית. עדיין אין בידי מתודה המאפ- שרת לי למדוד את המרחקים הללו. אולם אני יודע שקיים מספר מסויים — פי-2, פי-6.58 פי-10 באשר ה הוא מספר מסויים — המבטא את מה שאמרתי. אם לא נתכונתי למספר כל-שהוא, לא אמרתי כלום. אם יש הילוקי-דיעות ביני ובין אסטרונום אחר בענין השוואת המ- רחק של הקוואזאר הזה והערפילית הזאת מן הארץ, עתידה בסופו של דבר מדידה כל-שהיא להכריע במחלוקת. אולם אם אשתמש במונח "גדול" בהקשר של "גדול הנהגה מיגיע כפיו יותר מירא-שמיים", איני משאיר מקום לשאלה "בכמה הוא גדול ממנו".

כשאני אומר שמאכל א' ערב לחכי יותר ממאכל ב', לכאורה שוב השתמשתי במלה "יותר", הנראית ככמותית, ואני יודע בדיוק מה שאמרתי: בטאתי עובדה שיש בכוחה לקבוע את התנהגותי; אולם אין אני יכול לענות על השאלה: פי כמה אני מעדיף את א' על ב'. התשובה נמנעת לא משום היעדר אמצעים טכניים למדידה, אלא משום היעדר מוכן לשאלה. אם יעקב אבינו אהב את יוסף מכל בניו, היתה לעובדה

במחקר תכונותיו הפיסיקליות מבחינת חוקי הסטטיקה ותורת חוקי-החמרים, במחקר גיאומטרי מבחינת צורתו, במח- קרים מבחינת הטכנולוגיה של תעשיית הרהיטים, מבחינת מחירו בשוק, מבחי- נת שימושו בחיי יום-יום, וכיוצא באלה. מחקר זה אפשרי — על-כל-פנים מב- חינה עקרונית — במידה שווה לכל

נאותה בקטגוריות הראציונאליות שלנו. ובכן, השאלה שאנו מציגים אותה — האם יש הבדל קטגוריאלי בין מחקר המציאות הפיסי, שבו גכללת הנוירו- פיסיולוגיה, ובין מחקר של המציאות הפ- סיכית, אשר לפחות מימי הפיסיולוגים האלכסנדרוניים הרופילוס ואראסיסטרא- טוס, סמוך לשנת 200 לפנה"ס, אנו נו-

המסה המתפרסמת בעמודים אלה דנה בשאלת גבולותיו של המדע ע"י המחשת העקרון של ההבנה בדבר חוסר היכולת להבין, בשאלת היחס שבין "המכונה החושבת" לאדם החושב וממילא בגבו- לותיה של המכונה יציר כפיו של האדם. מסתו של פרופ' ישעיהו ליבוביץ נשאה בכנס איל"א (ארגון ישראלי לאמצעי תקשורת) והיא פורסמה בגליון 25 של כתב-העת I.B.M מחשבות היוצא לאור ע"י חברת I.B.M ישראל. ברשותה האדיבה של מערכת "מחשבות" אנו מפרסמים בזה את המסה בשלמותה כפי שראתה אור בגליון הנ"ל, תחת הכותרת "נוירו-פיסיולוגיה, נוירו-פיסיכולוגיה וקיברנטיקה". אנו התאמנו את השם לאכסניה ושינינו את הכותרת כדי לא להרחיק מראש פוטנציאל של קוראים. עלינו לציין כי כל התמונות המופיעות בעמודים אלה נלקחו גם הם מגליון "מחשבות" שבו פורסמה המסה.

מול גבולותיו של המדע

באי-עולם. אפילו אם פלוני נמצא בין אנטיפודים ואינו יכול לבדוק את השו- לחן הזה, אין מניעה עקרונית שיבוא הנה ויחקר; אם אלמוני אינו יודע כימיה ואינו יכול לחקור את הבעיה המטריאלית של השולחן, אין מניעה עקרונית שילמד כימיה ויחקר. והוא גם לגבי גופי אני, שאף הוא יכול לשמש אובייקט למחקר מדעי, שהוא אפשרי במידה שווה לכל אדם — לכל אדם" כולל גם אותי. אין ביני ובין אדם אחר כל הבדל מבחינת האפשרות של ההכרה האנטומית והפיסיולוגית של של גופי; ואין לי שום יתרון על אדם אחר מבחינת אפשרותה של הכרה זו. אין אני יכול לדעת על האנטומיה והפי- סיולוגיה של גופי יותר מאשר יכול לדעת עליהן כל אדם אחר, וכל אדם יכול לדעת על גופי כל מה שאני יכול לדעת עליו. נמצא, שמבחינת אפשרות ההכרה המדעית אין אדם קרוב לגופי יותר מאשר כל אדם אחר, ומבחינה זו הפיסיולוגיה היא מחקר מדעי הקיים ברשות-הרבים של המדע. אולם בו כרגע שהמדובר הוא כמה שאני חש או רוצה או חושב, משתנים פני הדברים. כרגע שאני אומר שאני

הגים להצמיד אותה לפעילות המוחית. עלינו לעמוד לפחות על שתי נקודות, שנראות כמונעות כל אפשרות של ראיית אנלוגיה בין בעיית מחקר הפיסיולוגיה של המוח, שהיא המיוצגת על ידי מכא- ניזמים של מיתקנים מסוג המחשב, ובין מחקר המציאות הפסיכית. (1) כשאלה הניתנת לטיפול בקטגו- ריות של המדע — להבדיל משאלות רבות אחרות, שגם הן כבדות משקל ורבות משמעות מאוד, אבל אינן מד- עיות — ניתן לשאול רק על מה ששייך לרשות-הרבים של הבחינה, הבדיקה וה- הכרה; לשון אחרת -- רק על מה שה- גישה המחקרית אליו פתוחה במידה שווה לכל אדם בעל אינטליגנציה מספיקה, להבדיל ממה שאינו יכול להיות גלוי וידוע אלא לבעליו או — לפי דעה מסו- יימת ומשונה מאוד — יכול להיות גלוי וידוע רק ליחידים-סגולה, כגון דברים שבהכרה אינטואיטיבית ומיסטית; לשון שלישית — רק על דברים שהעוסקים בהם עשויים להימצא בקומוניקציה ביניהם על בסיס של אפשרויות שוות של ההכרה והבדיקה. אנו יכולים, למשל, לעסוק במחקר המדעי של השולחן אשר לפני; במחקר כימי מבחינת הרכבו המטריאלי,

הפיסיולוגיה — אשר הנוירו-פיסיולוגיה אינה אלא אחד מפרקיה — מוגדרת הן מבחינת התוכן והן מבחינת המתודות, לפחות מימי קלוד ברנאר, ז.א. זה מאה או מאה ועשרים שנה, כראיית תהליכי החיים כתהליכים שניתן לחקור אותם ולתארם בקטגוריות של מדעי-הטבע. למעשה הפיסיולוגיה היא הפיסיקה והכי- מיה של החיים, ובהתאם לכל המקצועות של מדעי-הטבע חלה בה דיפרנציאציה תולכת ומתקדמת — לאלקטרו-פיסיולוגיה, לכימיה, שהיא במובן ידוע זהה עם פיסיולוגיה כימית, לפרמקולוגיה וכיוצא בזה. ומבחינה זו אין חקר המוח נבדל עקרונית מחקר בוחן הרגל השמאלית. דבר זה צריך להאמר, משום שבמונח "מוח" כרוכות אסוציאציות שאין אנו נוהגים לכרוך אותן בבוהן הרגל השמא- לית. אבל האסוציאציות האלה אינן מוש- תתות במחקר הפיסיולוגי כשלעצמו. בעוד שפיסיולוגיה — ובכלל זה נוירו- פיסיולוגיה — וקיברנטיקה מציינות דבי- רים או מערכות של דברים שאותם אנו כבר מכירים, הרי ב"נוירו-פיסיולוגיה" למעשה המונח קודם לדבר שאליו אנחנו מתכוונים. משמעותו של המונח הזה — שאנחנו מניחים שקיימת נוירו-פיסיכולו- גיה; אולם ההנחה בדבר קיומה של נוירו-

תקנה היא-היא הבעיה של הנוירו- ייה אנו מצמידה יור- זורים — מחקר העצבים ומחקר המציאות הפסיכית של האדם. בזה אנו מגיעים, בעל כרחנו, אל "הבעיה הפסיכור- פיסיכית". שגילה כגיל ההגות האנושית ושלגביה ניתן לומר שלא חלה בהבנתה שום התקדמות מיום שהחל האדם לה- גות. השאלה היא: האם השניות הפנומ- גלית של המציאות הפיסיכית — שבה נכ- ללת הפיסיולוגיה של מערכת-העצבים — ושל המציאות הפסיכית היא גם שניות אונטית. בעיה זו היא בעיה מטפיסיכית מובהקת, מאחר שהיא עוסקת במהות המציאות.

רשות הרבים המדעית

היום אנו הולכים ומתקרבים לקראת ההכרה, שבטבע נתונות לנו קורלאציות מסוימות שאינן מוכנות — יתר על כן, קורלאציות שלגביהן ניתן להבין שעק- רונת אין הן ניתנות להכנה; וכנראה נצטרך לסכם ולומר שההצמדה של מה שניתן להכיר ולהבחין באירועים המוחיים הנחקרים בפיסיולוגיה אל מה שאנו מכי- רים כחוויות הפסיכיות שלנו, שייכת לאותן הקורלאציות — מאחר שאין ביכל- תנו אפילו להציג כמונחים מדעיים את השאלה כיצד תיתכן ההצמדה הזאת. עובדת ההצמדה של המציאות הפסיכית למציאות פיסיכית מסוימת היא נתון אמר- פירי ראשוני, "כי זה כל האדם" — אולם אין היא נתון ראציונאלי. השאלה שניצג היא: מה ניתן לשאול — בשימוש בקטגוריות המוכנות מבחינה מדעית — על אודות ההצמדה של מצי- אות פיסיכית, ומה לא ניתן כלל לשאול בנידון. אם דובר על "מה שאנו מבינים שלא ניתן להבין", הכוונה היא שיש שאלות שאין ביכלתנו להציגן בצורה

אצלנו מרבים לדבר על רכש, רכש בטחוני, רכש כלכלי אפילו רכש רגליים (רכש כדורגלנים). מספורים אנו מכירים גם רכש אחר, זה של „מוחות“. כל ספור כזה עטוף תמיד עטיפה של מסתורין, רגול, רצה ושאר ירקות בלשיים. אך התפתחות האוניברסיטאות זי-מנה לנו רכש מוחות מסוג שונה. בכך מצטיינים בעיקר האמריקאים. הם ה„קונים“ או ה„חוטפים“ ו„מברחים“ מדענים לארצם כשהם „כלואים“ ביותר מדלת אמות של משכורות והטבות אחרות ותנאי מחקר ופיתוח בנוחות וכשפע. „רכש“ של אנשי-מדע הוא כגדר עובדה פשוטה ומובנת באוניברסיטאות חשובות במערב, או במפעלי-חרושת ענקיים שם.

יופי בן-מאיר

של ניו-יורק (ניו-יורק סיטי יוניברסיטי). כפועל-יוצא מקשרים אלה עתיד להיחתם תוך זמן קצר הסכם החילופי סטודנטים ומרצים בין שתי האוניברסיטאות, דוגמת זה הקיים בין אוניברסיטאות ניו-יורק ותל-אביב מזה שנתיים.

פרטי ההסכם המוצע טעונים עדיין אישור של המוסדות הגבוהים שבשתי האוניברסיטאות, אולם עיקרה של התכנית היא כי סטודנטים מאוניברסיטת ניו-יורק יבואו בקבוצות לשנת-לימודים אחת, ומשתלמים מ„בר-אילן“ ללמוד לקראת התואר השלישי שלהם באוניברסיטת הניו-יורקית. ייתכן גם כי אחד המרצים הבכירים ב„בר-אילן“ יוזמן כפרופסור-אורח לאוניברסיטת זו בשנת השבתון שלו. הסטודנטים מניו-יורק ילמדו בעיקר מדעי היהדות והמזרח-התיכון, (במסגרת קורסים כגון: משטרים נבחרים במזרח, כלכלת המזרח, השלטון בארץ והתפתחותו וכיו"ב הניתנים במסגרת המחלקות למדעי-המדינה, לכלכלה ולסוציולוגיה). כן ילמדו גם בקורסים לעברית ולערבית. מובן כי לימודיהם כאן יוכרו ע"י אוניברסיטת ניו-יורק, בשבם לשם. בראש קבוצת הסטודנטים מניו-יורק יעמוד מרצה-בכיר או פרופסור-אורח שירכז את הטיפול בענייניהם, וייתכן כי אגב כך ישולב גם בסגל ההוראה של האוניברסיטה.

מעניין כי אוניברסיטת ניו-יורק הסכימה שניציג של אוניברסיטת „בר-אילן“ יהיה חבר בוועדת-הקבלה של הסטודנטים האמריקאיים למסגרת חילופי הסטודנטים. אוניברסיטת „בר-אילן“ מכל-מקום, עמדה על כך שלא כל מועמד יתקבל אוטומטית, בשל אפיה וצביונה המיוחד. הסכם זה, לכשיחתם, יופעל החל משנת הלימודים הבאה, כנראה.

„אפלה“ במונטריאול ובלונדון

פרופ' קדרי יצא אמנם בשליחות אקדמית של אוניברסיטה, אך אין תורה בלי קמה, ופסור בלי כלום אי-אפשר גם בתחום זה... על כן נפגש גם עם „ידידי האוניברסיטה“ ואנשי-המגביות שלה למיניהם. מדיווחו של השליח מתברר כי המשרד הניו-יורקי של „בר-אילן“ נמצא „בעניינים“ ופעיל הן בגיוס כספים (אמריקה או לא...?) והן בתחומים האקדמיים (קבלת סטודנטים חדשים וכיו"ב).

אך לעומת זאת כמשרדי „בר-אילן“ במונטריאול שבקנדה ובלונדון, הממדים קטנים יותר לאין שיעור, קובע הדיקן עד כדי כך ש„עדיין לא יצא שמה של בר-אילן כמרכזים אלה מהאלמוניות כי ציבור היהודים, ופעילותה הענפה של האוניברסיטה העברית מאפילה על פעולת משרדי „בר-אילן“, כותב פרופסור קדרי בדו"ח הסיכום שלו. המשך בעמ' 15

כאשר האוניברסיטה נכוחתה בתביעה משפטית שהוגשה נגדה לפני כשנתיים ע"י מועמד למשרת מרצה באנגלית שלגביו פורסם בעתונות כי ימונה לתפקיד זה ב„בר-אילן“ ולא מונה לבסוף. „בזמנו לא אושר המינוי שלו באחד השלבים ואח"כ היו רעש והתרגשות גדולה, ולכן אינני מעוניין להזכיר שמות עכשיו“, מסתגר פרופ' קדרי.

הדיקן שחזר מהשליחות האקדמית של

לפני זמן קצר חזר ארצה פרופ' מ. צ. קדרי מחו"ל לאחר שראיין מועמדים להוראה ב„בר-אילן“ בשנת הלימודים הבאה: משהו על דרך הבחירה של מרצים מחו"ל ועל הסכם החילופי סטודנטים בין אוניברסיטת ניו-יורק ובר-אילן

האוניברסיטה דיווח עוד לרקטור כי לא היחס אל היהדות ואל מוסדו בלבד עלה והתבהר בראיונות, אלא גם שאלות עדינות נוספות, שלא היו מתגלות בשום התכתבות. דוגמה עדינה אחת כזאת היא מקרהו של אדם שהציע את עצמו להוראה ב„בר-אילן“ אך היה נשוי עם גויה, וזו לא נתגיירה עדיין...

מסקנתו הכללית של פרופ' קדרי בשו"ב מ„מסע הראיונות“ היא כי „ההתעוררות לעליה בקרב הציבור האקדמיים היהודים בבר-אילן“, ובמידה פחותה ממנה באנגליה ובקנדה, והרצון בקרב ציבור האקדמאים הישראליים שהשתלמו בחו"ל לשוב לישראל עלו לממדים שלא היו כמותם“, ומכאן גם ההצעות הרבות להוראה ב„בר-אילן“, למשל.

בניו-יורק, שם שהה שבועיים, ראיון פרופ' קדרי אישית למעלה מ-50 מועמדים, נוספים. בכל מקום שבא לשם, אפילו לצורך ביקור בלבד, נתבקש לראות מועמדים חדשים. את חוות-דעתו על מועמדים שכדאי לדעתו, לקבלם העביר לרקטור, ועכשיו השאלה היא רק שאלה של תקציב. מכל-מקום תשובות רשמיות לכל המועמדים, הן אלה שיתקבלו והן אלה שיידחו, תישלחנה עד אמצע חודש פברואר הקרוב.

חילופי-סטודנטים

את ימי שהותו בניו-יורק, ניצל פרופ' קדרי גם לקשירת קשרים רשמיים בין בר-אילן לבין האוניברסיטה העירונית

לגבי מורים בדרגת מרצה ומעלה, אך לא לגבי אסיסטנטים, מדריכים וכיו"ב המוגדרים כ„עוזרי-הוראה“ ברמות שונות. תנאי נוסף הוא רמתו המקצועית והכשרתו של המועמד, דרגתו בחו"ל, ספריו או פרסומיו המדעיים בעבר ועוד. בהקשר זה, אגב, כדאי להביא הערת ליגלוג כלשהו של פרופ' דוד ויטאל, ואיש המחלקה למדעי-המדינה ב„בר-אילן“ שאמר לפני זמן קצר כי „בארץ יש דבר מוזר בעניין הזה. מסתכלים אם הוא כתב הרבה ספרים, ובעיקר ספרים עבים

כלפי מה דברים אמורים? — כלפי משהו מעין „רכש“ של מרצים בפקולטה למדעי החברה, היהדות והרוח ב„בר-אילן“. לפני זמן קצר חזר ארצה דיקן הפקולטה, פרופ' מ.צ. קדרי, לאחר סיור בארה"ב, קנדה ובריטניה לצורך ראיון מועמדים להוראה ב„בר-אילן“ בשנת הלימודים הבאה.

כ-60 מועמדים דאיין פרופ' קדרי לצורך זה. אך כלום ניתן לומר כי עסק ב„רכש“ של מרצים בהיותו בחו"ל? — לא, לגרמני לא. „אנחנו איננו נוהגים, לקנות אנשים כאלה“, מודה פרופ' קדרי, „מפני שאין ברשותנו כספים לכך, כמו האמריקאיים. באים אלינו בהחלט אישים ומדענים בעלי שיעור-קומה, אבל בפרוש לא בגלל התנאים הטובים שאנחנו יכולים להציע להם, אלא מפני שהם מחפשים את האידיאל בארץ, וחלק מהם רוצים לעלות לישראל וזו, קשר לאוניברסיטה דתית“.

רכש של... מרצים

וגדולים, או לא... אך פרופ' קדרי מרגיש כי „הדרישות שלנו נכוחות יותר מאשר דרישות של אוניברסיטאות מקוימות בחו"ל, מפני שלנו יש מועמדים רבים ואנחנו יכולים לברור. נוסף לזאת ידוע לנו שבארה"ב, למשל, יש מעט מאוד אוניברסיטאות ברמה נכונה, ובאחדות מהן, מחלקים פרופסורות בקלות. אבל אנחנו איננו מסתכלים על הדרגה בחו"ל, וקובעים לגבי כל מקרה לפי הקריטריונים שלנו. לא-פעם הודענו למועמד שבחו"ל היה אמנם פרופסור, אבל אצלנו הוא יכול להיות רק מרצה-בכיר“.

בקריטריונים אלה יצא פרופ' קדרי לראיון כ-60 מועמדים שגותרו לאחר סיגון ראשון. בדו"ח שהגיש פרופ' קדרי לרקטור האוניברסיטה, פרופ' הראל פיש, בשו"ב ארצה לאחר שבועיים וחצי בחו"ל, דיווח כי כ-15-10 מועמדים, הם בעלי נתונים מצויינים, בעלי מעמד אקדמי מכובד במקצועותיהם, ומתאימים מכל הבחינות להצטרף אל מחלקות מוסדנו“.

נישואים עם גויה...

לשווא תנסה למשוך את פרופ' קדרי בפיו ולנסות להוציא ממנו מיהם לפחות החשובים והמפורסמים שבין המועמדים שיצטרפו לסגל ההוראה של האוניברסיטה בשנת-הלימודים הבאה. שכן „כל עוד לא קבלו כתב-מינוי אסור לדבר על זה“, נראה כי מבחינה זו נלמד לקח מסויים

האוניברסיטה חפשה תוספת של כח אדם להוראה בעיקר במחלקות למדעי המדינה, לכלכלה, לפסיכולוגיה, לעבודה-סוציאלית ולחנוך בפקולטה למדעי-החברה ובמחלקות לאנגלית ולצרפתית במדעי הרוח.

פרוצדורה מייגעת

משנתקבלו פניות רבות של מועמדים שהוצעו או הציעו עצמם להוראה באוניברסיטה החליט סגן האוניברסיטה, על שיגור נציג של האוניברסיטה אשר יראיין את המועמדים, והתפקיד הוטל על פרופ' קדרי.

פיוני הציע עצמו, או אחרים הציעו-הו, להרצות ב„בר-אילן“. הצעה זו עוברת לידיעת המחלקה הנוגעת בדבר, וחוזרת משם אל דיקן הפקולטה בצרוף חוות-דעת, הערות, המלצות וכיו"ב.

אם חוות-הדעת וההמלצות המתקבלות הן חיוביות, מועברת ההצעה אל ועדת התכניות והמינויים של הפקולטה. במידת הצורך ובמידת האפשר (כגון אם המועמד בארץ) מוזמן מועמד כזה גם לראיון אישי. עבר הלה בהצלחה גם שלב זה מתקבלת החלטה להמליץ על קבלתו, והמלצה זו מועברת לסגן האוניברסיטה. אך לא די גם באישור של הסגן ויש צורך גם באישור ועדת הנאמנים שהוא הגוף העליון של האוניברסיטה. ורק אחרי אישור ועדת-הנאמנים מוצא כתב-מינוי הנכסף למועמד.

אולם פרוצדורה ארוכה זו אמורה רק

מערכת „בת-קול“ מודיעה:

החל מן הגליון הקרוב יופיע מדור קבוע, אשר יעסוק בשאלות ותשובות בעניני הלכה ומחשבת ישראל. הסטודנטים מתבקשים להפנות את שאלותיהם למערכת בת-קול עבור המדור „תשובה כהלכתה“ המדור פתוח לכל שאלה.

מלגות

10,000 דולר יענקו כמלגות ל-20 סטודנטים ישראלים החל מהראשון בינואר על ידי קרן ליברמן שהוקמה ע"י התעשין היהודי-צירפתי ברנרד ליברמן, בעל מפעל „מפיכה“ ו„גרם יפו“ בעפולה ובנצרת. מר ליברמן מסר כי נהנים מהי מילגות נבחרו מתוך 150 מבקשים לפי עקרונות עדיפות שנקבעו ע"י ועדת המיון בראשותו של ד"ר אריה באומגנר ממשד החנוך והתרכות. שמונתיהם של 130 המבקשים שהי קרו לא יכלה להענות לבקשותיהם בקשות למילגות נא להפנות ל„מפיכה“ ת.ד. 80, עפולה.

מוסד הרב קוק

ת.ד. 642 ירושלים

ספרים חדשים

הלכות רב אלפס / רבי יצחק אלפסי (רי"ף)

י"ל עפ"י הדפוס הראשון, קושטא רס"ט (1509), בצירוף מנגנון של שינויי נוסחאות מתוך כת"י ומקבילות; השוואות לנוסחאות התלמוד בדפוס, בכת"י ובספרות הגאונים והראשונים; הערות וציחני מקורות ע"י הרב ניסן זק"ש.
2 כרכים המחיר: 35 ל"י

כתבי רבינו בחיי

כד הקמת. שלחן של ארבע, פרקי אבות

י"ל עפ"י דפוסים ראשונים וכתבי-יד עם מראי מקומות, הערות, מבואות ומפתחות ע"י הרב חיים דוב שטוועל.
המחיר: 22 ל"י

ערוך השלחן העתיד / הגאון רבי יחיאל מיכל הלוי עפשטיין דיני קדשים, חלק שני.
המחיר: 12 ל"י

דברי תלמוד / הרב אברהם אליהו קפלן

חלק שני ביאורים, הערות והגות בש"ס ובפוסקים.
המחיר: 8 ל"י

הגות והלכה / הרב נחמיה צבי נובל אסופת דרשות, מאמרי הלכה ומחקר. עם תולדות המחבר מאת ד"ר ישעיהו אביעד (ולפסברג).
המחיר: 8.50 ל"י

משרד ההפצה: תל-אביב, רח' אלנבי 87, טל. 615036.

למדו לרקוד במהירות וביעילות בשעות הנוחות לכם

אצל אנשיל

המורה המפורסם בישראל

הנחות גדולות לסטודנטים

תל-אביב רחוב עליה 3, טלפון: 221683.

כסיום תקו
נת ההרשמה ל-
אוניברסיטה הו-
פיע בסניף ב-
נק המזרחי שב-
אוניברסיטה ב-
חור גכה קומה
כמרי צבא, כו-
מתה אדומה,
נפני צניחה.

הוא פנה יי
שירות למנהל
הסניף יצחק

„דוכן, תראה ההרשמה נסתימה בשבוע שעבר לא יכולתי לבוא בזמן מפני שאני היל כצה"ל ומשרת בתעלה, אין ברירי כעת כסף לתשלום וגם אין לי מי שיסיע בכך“.

מנהל הבנק האזין לו בקשב רב ולי-אחר הרהור קל הפנה אותו לקופת הגמ"ח של אגודת הסטודנטים. כיום, כהעדר ערכים נאמר לחיל שאין אפשרות להעי-ניק לו הלוואה, הוא חזר אל מנהלו הצעיר של סניף הבנק ו„כענינו ראיתי שאני האדם האחרון המסוגל לעזור לו“ — מספר דוכן וממשיך: מוכרחים לע-זור לכחור“.

הצלחה מסחררת

ואכן, החיל הושב בו במקום, מילא טפסי הרשמה, קנה שטר, נסע לביתו בנתניה, החתים את אביו כערב. בשיחה

מנהל הסניף מר יצחק דוכן

טלפונית מסניף בנק המזרחי בנתניה אישרו זאת לדוכן. והמנהל בעצמו יצא בעבר למזכירות האקדמית וסיים למען החיל — הסטודנט-לעתיד את גמר הלכי ההרשמה.

לאחר מספר שבועות הופיע בבנק הבחור והחזיר באחת את כל סכום ההל-ואה, בצירוף רבית.

„מבחינה בנקאית עשינו עסק לא רע וגם עזרנו לבחור. אולי יפול פעם בידו איזה מליון והוא יזכור אותנו...“ מחייך דוכן.

אין כספור דלעיל כדי להמחיש את חשיבות סניף בנק המזרחי לאוניברסיטה, הסניף שפתח לפני 20 חודש את שעריו בהססנות רבה ומאז התגלגלו בו עשרות מליונים.

שלושים רביי-פרופסורים ושאר אניגי דעת ודקי כיס, מנפעי הגזברות של

אוניברסיטה בראילן, שיגרו פטיציה נז-עמת אל ח"כ מיכאל חזני עם היווסד הבנק. הפטיציה נועדה לעורר את חבר הכנסת „לעוול“ שנעשה נגד חופש המ-צפון והחופש האקדמי. לימים מועטים כמעט ולא נמצא באוניברסיטה אדם הי מנהל את עיניו הכספיים באמצעות שרותי הבנק שלא יודה ביעילות ובאדי-בות בהן מצטיין הבנק. אף הצעקנים הג-דולים ביותר בעבר, הפכו את מנהל הבנק הצעיר לאיש סודם.

שאלנו: מה אתם מציעים לסטודנטים. תשובה: בתור הבנק הרביעי בגודלו במדינה, אנו מציעים את כל השרותים הבנקאיים הרגילים ביעילות המירבית. החל מפתחת חשבון עובר-ושב רגיל, ועד ליעוץ בהשקעות בתכניות הסכון שונות, המבטיחות ריבית גבוהה והצמדה, ובניירות ערך“.

שאלנו: יחסים אידיאליים מדי בין הבנק לאוניברסיטה מעלים באופן טבעי את השאלה: האם הפניה לבנק מטעם האוניברסיטה, כדי לקבל הלוואה, או כדי להגדיל את האשראי, נענית באופן אוטומטי, לדברי מר דוכן, לבנק ישנה מסגרת אשראי מוגדרת מראש. האוניב-רסיטה אינה יכולה לקחת בחשבון שיש לה בנק צמוד, כל אשראי ניתן אך ורק כנגד בטחונות מתאימים.

צנחן ומנהל בנק

המרצים, העובדים והסטודנטים נהנים משרותי הבנק גם לפני משורת הדין. בעל חשבון יכול לקבל מפרעה ואף את המשכורת כולה לפני שמגיע מועד התשלום הרשמי.

גם הסתדרות הסטודנטים נעזרת רבות בסניף. הבנק סייע, בין השאר, לגבות סכומים שונים אותם שכחו סטודנטים להחזיר לקופת הגמ"ח, ונחשבו לאבודים ועל ידי-כך אפשר לסטודנטים רבים אחרים להנות מן הקופה.

מרצים המלמדים באוניברסיטאות שכ-נות בקשו להעביר את מקום תשלום משכורותיהם לבנק בראילן, מתוך הכ-רה בשרותיו היעילים והנוחים.

מנהל הבנק, יצחק דוכן, הוא בן 29 בסה"כ. צבר, חניך בני-עקיבא, צנחן-נחלאי לשעבר ובוגר הפקולטה למש-פטים בשלוחה בת"א. את ידיעותיו הכל-כליות הנרחבות רכש תוך כדי עבודה. ובינתיים ישמח תמיד, יחד עם צובדי בעתיד הוא מתכוון לעסוק במשפט מסחרי הבנק האחרים — אריה לברטובסקי, אס-תר בנד, יחיאל קימל ומנוחה הורביץ — לקבל את פניכם ולעמוד לשרותכם. ואם בעתיד תמצאו צפיפות בסניף הבנק הצר מהכיל את התנועה הרבה שבו, אל כעס, נקווה כולנו, שהנהלת האוני-ברסיטה תמצא דרך להעניק לבנק את מימדיו המתאימים.

סטודנט, מרצה!
פניה זו מופנית אליך אישית

אנא תרום

ל"קרו כחלון - ע"י בת-קול"

ע"ש עובד האוניברסיטה שמעון כחלון ז"ל.
ראה פרטים בכתבה בעמוד 11

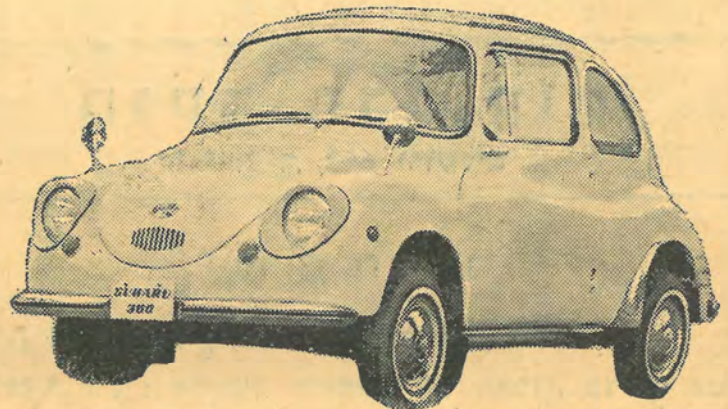
בחשבון מספר 8400, בנק מזרחי בר אילן

המכונית
שהיא להיט

ב-9.850 בלבד

SUBARU 360

זולה
ביותר
באחזקה
המכונית
המתאימה
דווקא
לך!

דרך זבוטינסקי 7, רמת גן ליד ארגמן.
פרטים והדגמה ללא התחייבות

שפות בתקליטים

אנגלית, צרפתית, עברית

ערבית, גרמנית

יוונית, איטלקית, יפנית

פורטוגזית, רוסית

ספרדית וכו'

מחירים נוחים!

דנגור בע"מ, דרך פ"ת 44 תל-אביב. טלפון: 36247.

לסטודנטים ולמרצים

15% הנחה
בבטוח רכב

ל פ נ ו ת

קליין ביטוחים

יהודה הלוי 43, ת"א

חדר 15

טלפון: 622208

טבק פס

סיגרים, מקטרות, מציתים.

מבחר גדול מתוצרת הארץ

ותוצרת חוץ.

ביאליק 9, רמת-גן

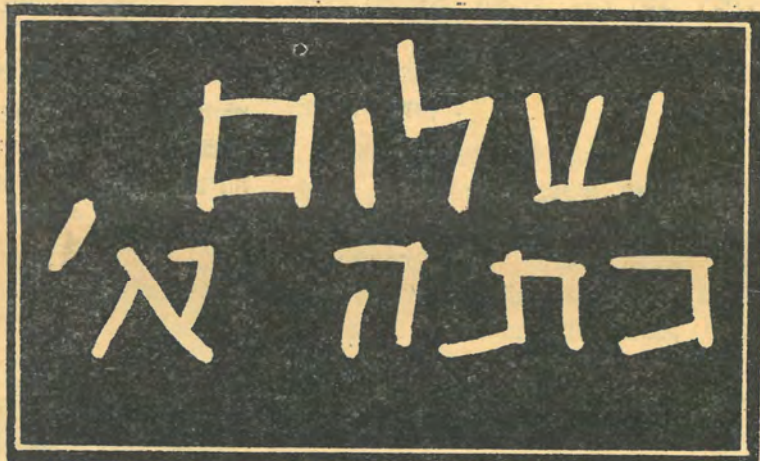
מחקר שנערך ע"י המחלקה לפסיכולוגיה ב"בר-אילן" מנסה להשיב על השאלה: מתי "גמר" הילד את הגן?

יוגאלי בכתה א' קשה מאוד להתאושש. פירוש הדבר שיום אחרי יום, או אפילו כמה פעמים ביום, לילד שאיננו בשל עדין ללמודים, יש חוויות כשלון כאשר המורה מבקשת ממנו להשיב על שאלות שילדים אחרים יודעים להשיב והוא לא. ואנחנו יודעים היטב שמכשלונות מוקדמים לא מתאוששים בנקל.

מכאן הצורך, לדעתה, במתן "ארכה" נוספת לילדים כאלה כדי ליצור שליטה מוטורית טובה יותר בתנועותיהם, עד שיוכלו, למשל, לכתוב אותיות בין שתי שורות קטנות של המחברת. "אנחנו מגסים לשכנע את ההורים שרצוי מאוד לתת לילד להיות עוד שנה אחת בגן, כך שבמשך השנה הזאת ניתן למערכת העצבים המרכזית שלו להתפתח ולהבשיל יותר."

"מבחני כושר" לילדי הגן

אלא שלכך מתנגדים, כמובן, ההורים, כאשר הדבר מתפרש בעיניהם כפיגור שכלי. "ההורים צריכים להבין שכשם גיל צעיר, אך לדברי הפסיכולוג הקליני אין איחור כזה מרמז בהכרח על פיגור שכלי. "ההורים צריכים להבין שכשם מתחילים ללכת באיחור או מ"תחילים לדבר באיחור, כך לא צריך להתרגש מזה שהשליטה שיש ילדים של המוטורית של הם מתקדמת ב"קצב איטי יר" כיצד ניתן ל"קבוע איזה "בר" גר גן" יכול להמשיך לבית-ספר ולגבי מי

רצוי להמליץ על הישארות בגן לשנה נוספת? — הדבר נקבע בשורה של מבחנים פסיכולוגיים — כגון: "מבחן בנדר" וכיו"ב — הבודקים את ההתפתחות המוטורית של הילד, וע"י הגננת העוקבת אחרי התפתחותו של הרך במשך השנה.

הרקע לרעיון של המחקר שבעקבותיו באה ההמלצה להשארת הילד שנה נוספת בגן, אם יהיה צורך, היה שורה של כשלונות ילדים כאלה בכתה א', שהובאו בפני ד"ר פרנקל כפסיכולוג קליני. היו אלה הורים ששטחו בפניו את דאגתם על הישגיהם הנמוכים או כשלונותיהם הרצויים של בניהם בכתה א', תוך חשש לאי-הצלחה גם בעתיד.

במקרים מסוימים התברר כי "הילדים אינם מפגרים בשכלם, אלא שהם אטיים בבשלות הנוגעת להתפתחות החזותית-מוטורית החשובה כ"כ בכתה א'. כעבור שנה נבדקו שוב והתברר שהם הגיעו קרוב מאוד לגבולות הנורמה של בני הגיל שלהם, אבל במשך השנה הזאת הם, ספגו' כשלונות, אכזבות ותסכולים רבים בכך שהדימוי העצמי והערך העצמי שלהם כתלמיד הגיע לשפל מסויים, ולא הייתי אופטימי לגבי יכולתם להתאושש מההרצים שהכשלונות חרטו בתודעתם."

התנגדות של הורים

כך החל השלב הראשון של המחקר, בתשכ"ז, כאשר סטודנטים מתנדבים ערכו

(המשך בעמוד 15)

את עדיין סטודנטית, וקרוב לודאי שאין לך לפי שעה ילד בגיל הגן. אבל בעוד 5-6 שנים או יותר, כאשר יהיה לך ילד חמוד כזה, תקחי אותו מדי יום לגננת, תקני לו צעצועים למכביר, תלמדי אותו לספור עד עשר ולכתוב את שמו, וכבר חדשים אחדים לפני עלותו לכתה א' תקני תיק-לימודים מהודר ויפה, "לגבר" הקטן והחמוד שלך, שיתחיל אז פרק חדש בחייו הצעירים.

כך, קרוב לודאי, יקרה לך, וכך קורה גם להורים רבים אחרים שבניהם מתחילים ללמוד בבית-ספר יסודי, במזל-טוב. לדידם הדבר ברור ופשוט, כי הילד "גמר" את הגן — הוא צריך לעלות לכתה א' זהו דבר המובן מאליי.

אך לדידם של פסיכולוגים מ"בר-אילן" הדבר אינו פשוט, ומובן מאליי כלל ועיקר. הם מערערים בהחלט על ההנחה המקובלת כל-כך שהעובדה שילד הוא בן 6 ואפילו "גמר" את הגן מכשירים אותו ללימודים בבית-הספר היסודי.

מסביר הפסיכולוג הקליני ד"ר יעקב פרנקל, מהמחלקה לפסיכולוגיה בבר-אילן:

"ילד שהגיע לגיל 6 אין פירוש הדבר שהוא בשל מבחינת מערכת העצבים המרכזית שלו, לגבי היכולת להשתמש בצורה יעילה בשרירים העדינים ולתפוס הבדלים דקים בקריאה או בכתיבה.

לכן, אנחנו מציעים להורים לטובתם שאם יתברר שהילד שלהם אינו בשל עדיין מספיק מבחינה זאת ישאירו אותו לטובתו, שנה נוספת בגן, כדי שיוכל להצליח אח"כ בבית-הספר. לנו ברור שסיום הגן אינו קנה-מידה בלעדי להצליח בלימודים בכתה א'."

סכנת הכשלונות המוקדמים

משלוח הילד ללימוד בכתה א' תלוי במה שמוגדר ע"י ד"ר פרנקל כ"התפתחות ויזואר-מוטורית", שעיקרה שילוב מוצלח של ראות חזותית עם פעולה, תנועה (מוטוריקה).

"ילד שבא לכתה א'", מסביר ד"ר פרנקל, "צריך להבחין בהבדלים קטנים שבין ג' ל"ד או ל"ה או ל"ו, והוא צריך להבחין בין זווית-הנטייה של נקודות כמו ההבדל שבין שווא לצירה שהם משמעותיים בקריאה. זהו דבר הנראה לנו פשוט מאוד, אבל לילד זה דבר קשה והישג גדול."

מדוע ההצלחה בכתה א' חשובה כל-כך? "אנחנו עושים מזה, טרסקי גדול, מס-כיר ד"ר פרנקל, "מפני שמכשולן אמוצ"

הפלה

חידה מהלכת ושמה... שמעון קפלן; חידה המטרידה את הוגי הסטודנטים מאז ראשית שנת הלימודים; חידה ובפיה ענין אחד בלבד: זעקתם של יהודי רוסיה.

שמעון קפלן הוא מוסר מתנייע: הוא המשרד, הוא המנהל והוא המזכיר. הנה הוא יוצא ממכוניתו שזה עתה דהרה במהירות מטורפת הדורסת את כל תקנות התעבורה ובידיו הוא לופת את המשרד... שמי-זון פונה — והמשרד אחריו. עשרות תיקי קרטון, מכתבים, חותמות ושאר פרגלים, עטים, צבעים, מכשירים להידוק סיכות, חותמות ושאר „תשמישי קדושה“ דחוסים בדרך הקומפקטית ביותר מתחת לבית שחיו בשני מיכלי קרטון.

הנה הוא מתישב לידך, הוורר! הופ, גלכתה. מעתה הוא לא יתן לך מנוח. יקיש בקודקודך, יתדפק על לבך, ינפנף באגרופו ומיד יפתח ויאמר: „הער זאך איין“, כלומר „שמע נא“.

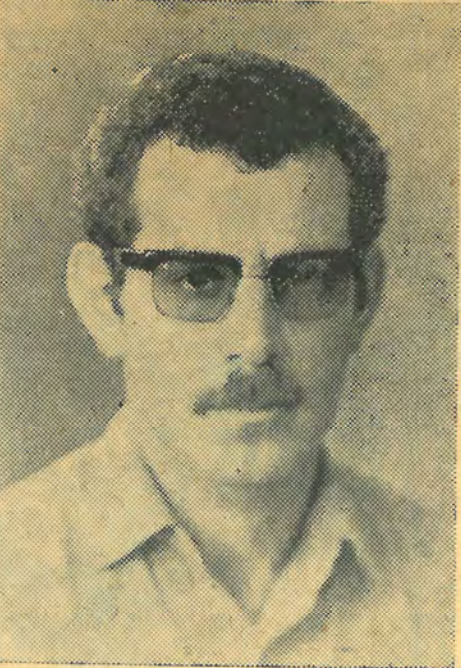
תחושת אשמה

מיהו זה ואיזה הוא אותו שמעון קפלן, אשר נולד בסין למשפחת רבנים וראשי ישיבות הנמלטת מרוסיה מחמת רדיפות הנאצים. כדי לתהות ולו במקצת על קנקנה של חידה זו יש להתחקות אחר מוצאו המטביע את חותמו על כל הליכותיו של שמעון קפלן. סבו האחד היה משגיח רוחני, האחר עורך-דין. אביו הוא כיום ראש ישיבה בפילדלפיה. הוריו ובני משפחתו האחרים אינם משים לרגע מזכרונו ומעיניו של קפלן. הם נוכחות חיה לגביו על כל צעד ושעל. באביו הוא רואה סמל להתנהגותו ולחובתו של יהודי בעולם הזה.

קפלן פה קפלן שם

הבולמוס הנורא שמתוכו פועל קפלן נובע מתוך תחושת מועקה ואשמה, וזאת מפני שאין הוא יכול להיות שותף לדרך ולמנהגיו של האב. כל ימיו ניסה להיות בן-תורה, אלא שהשאור שבו לא הניח לו להקלט בשום פנים. בגיל חמש עשרה

רבים, שבכולם הוא חוזר ומנסה לשוב אל הישיבה ולשקוע בלימוד תורה, לאהר שהתיאש הוא נמלט מבית הוריו, מנתק כל קשר עם עברו ויוצא בגפו ובעשר אצבעותיו כדי לנחול את אכזבתו מן העולם. הנה הוא מוכר עתונים, נגר, חשמלאי, סייס, אינסטלטור גם תלמיד בתיכון ערב, עובד במועדוני לילה, פקיד, שוטף כלים, נהג, בנאי, קופץ לישראל לקבוץ לביא, חוזר אל הישיבה ומשם לצבא האמריקאי. משרת בנאט"ו בצרפת כשנתיים, ושוב ישיבה. פורצת

שמעון חיים קפלן

מלחמת ששת הימים וליבו קורא לו לישראל. הוא מוכרח לעשות משהו, מוכר רח להציל, אך בטרם פונים כה וכה וכבר המלחמה נגמרת.

הסיבה: נשיקה לבחורה

קפלן הופך לעולה, הוא נוטל את מוזודותיו ומגיע לאולפן ב„בר-אילן“. אך לא איש כמוהו יגיע אל המנוחה ואל הנחלה, סדרי האולפן אינם לפי רוחו. לדעתו, היחס של מנהלי האולפן לחיכום הוא כלילדים בני 4. כל אחד היה חייב לבוא לתפלה ב-6.30, גם אנשים שמעולם לא היו דתיים, שעורי בית יש להכין תחת השגחה של מורה, ברצונך לבקר קרוב או ליטוע ללוד לקחת את האמא משדה התעופה — צריך לבקש רשות. הפנימיה נסגרת בשעה 1.00 בל-

האב: הרב ישראל מנדל קפלן
נמלט מן הישיבה על-מנת לשוב אליה כעבור שנה ולברוח שנית. כך רצופים חייו של שמעון קפלן תהפוכות וגלגולים

ילה, אך ממילא כל התקנות הללו היגן גזרות שהצבור לא יכול עמוד בהן, קופצים דרך החלונות. „בקצור, הפכתי לבקורתי מדי ומשום כך הביטו עלי כעל מטרד צבורי וחפשו עילה כדי לסלקני כל עוד רוחם באפם. סוף סוף

האם; שרה ביילעה קפלן

מצאו סיבה רשמית „מאד חשובה“. נשקתי לבחורה בפומבי בטיול לירושלים. מיד דאגו לסלקני מן האולפן ומן האוניברסיטה גם יחד. „כלל לא היו מוכנים לשמוע את אשר בפיו“. קפלן אינו מן המוותרים ומן הנכנעים. לדבריו הוא מוכן ל„חזור קירות. הענין מגיע לחלונות הגבוהים בסוכנות ובמפד“ל, קפלן מוחזר מיד לאוניברסיטה, חוץ „נפילת אפיים“ ו- „תחנוך“ של כל המתנכלים לו. הסוכנות ניתן ומשניתן ואינו מניח את הדעת, דורשת הסבר לפשר סילוקו, וזה לא חוזר קפלן לאוניברסיטה.

שלושה עמדו לכלות את קפלן: חוסר כסף, בעיות אישיות שבינו לבינה, וגע- גועים הביתה. גם המרצים היו משעממים עד זועה, פרט לאחד, שמואל ורגון מורה לתנ"ך שלפי דברי קפלן הוא מרצה יוצא מן הכלל.

„הבט“ אומר קפלן. „הרבה מאד מן הסטודנטים שהיו בשנה שעברה לא נמ- צאים, מדוע? הסיבה העיקרית מפני שלא קבלו שום ספוק רוחני! על הד- רישות החומריות היו מוותרים!“

ספוק רוחני

בקין התגייס קפלן לצה"ל וכמו כל עולה ששרת בצבא זר, חויב רק בשלשה חדשי שרות.

בראשית שנת הלימודים נתבקש קפלן לעבוד כשלוש שעות בשבוע בועדת חוץ. אותה עת, היה הנושא של יהודי רוסיה התום עדיין ולא עלה על הפרס. רק מאוחר יותר, הן בשל סיבות פולי- טיות והן בשל סיבות ענייניות יותר, נתעורר הענין ומאז שרזי קפלן בק- דחת. אני חש" אומר הוא „כי מצבם של יהודי רוסיה מבחינה רוחנית הוא המשך בעמ. 17

אחוה פועלית

השיבוהו לי" דינה פועלת מתחילה בביהח"ר לסריגה "לנה", מבורך בן ה-15 תלמיד הכיתה ט' בבית הספר התיכון באור יהודה. יוסף בן ה-14 תלמיד כיתה ז' בבית הספר המקיף במקום, דינה בת ה-13, אברהם בן ה-11, יעקב בן ה-9 ומשה בן ה-8. תלמידי כיתות ו' ה, ג, ו-ב, בבית

שמעון כחלון, עובד שרותים של אר-ניברסיטה בראילן נדרס למוות ע"י מכונית, בדרכו לאוניברסיטה. 12 ילדים, ורעה, נותרו ללא מפרנס, ללא אפי שרות קיום בכבוד. אל מקום העבודה היה יוצא מדי בוקר כדי לפרנס את משפחתו הענפה, פרנסה שהספיקה כדי קיום בדוחק (400 ל"י לחודש). היתה זו הדאגה העיקרית בחייו. חריקת בלמים של נסיון עצירה נואש, התנפצותו של פנס מכונית, גפילת האופניים וגניחות אחרונות סיימו את חייו של שמעון. מש-פחת כחלון גדלה - גתייתמה. במקום אחר ודאי היו באים לנחם את גבי כחלון ו-12 ילדיה, היו מביאים את משכורתו האחרונה של אב, אולי מענק קטן הסכונות קופת תמלוגים - וחסל...

משפחת כחלון לא נשכחה

לא נשכחה

הספר המקומי, איריס בת השש, ויצחק בן החמש חניכיהגן ובבית דוד בן הש-נתיים ואורלי בת שנה. דירתו של שמעון כחלון ז"ל היא צרופן של שתי דירות סוכנות בבית משותף האופיני לעירות הפיתוח במר-אהו המזונה. בדירה - מיטות, הרבה מיטות, שהן הריהוט הכמעט יחיד. סביבן, ניקיון מפתיע. ידיה של עקרת הבית נכ-רות בכל.

לא דומה גורלה של משפחת כחלון: בעולמה המתמוטט של המשפחה, עולה דמותו של בחור צעיר, שגורלה נוגע לליבו: חנניה וינברגר. מזכיר הפקולטה למדעי יהדות חברה ורוח - הוא איש המעשה. משרדו הפך למטה מבצע סיוע למשפחת כחלון. תיקים הנערמים דרך קבע על שולחנו נדחקו כמעט מפני השיבוהו של ענין הסיוע למשפחה, "מה שלא בוער אפשר לדחות" אמר חנניה, והתמסר כל-כולו לשיקומה של משפחת כחלון.

לפני כשנתיים עלתה משפחת כחלון, מטריפולי שבלוב. שערי לוב נפתחו

למעלה: האלמנה, גבי כחלון, ללא בעל, ללא מפרנס. למטה: 12 ילדים יתומים השאיר אחריו שמעון כחלון ז"ל.

בשבועיים האחרונים היינו עדים שוב לאחת השביתות הפוקדות לעתים מזור-מנות את נמלי ישראל. קבוצת פועלים בנמל חיפה, אשר לה "דאקה" על עובר דת הטעינה בעונה הנוצרת של יוצא פרי הדר, סירבה להשלים עם הסדר העבודה החדש שקבעה ההנהלה במטרה לייעל את שרותי הנמל. וכך, בעת ששרי האוצר וראשי משרדו מתקשים במציאת דרכים לצמצום הגרעון במאזן המסחרי של ישראל, בשעה שיתרות מטבע חוץ של המדינה ירדו זה מכבר אל מתחת לגבול הקריטי, בשעה זו משביתה קבוצת פועלים את הנמל ומשתקת את ענף היצוא העיקרי של המדינה המכניס לקר-פת האוצר כתשעים מליון דולר בשנה.

אם נכנה צעד זה כ"חבלה במאמץ המלחמתי של ישראל", לא יתא בכך משום מליצה; כתוצאה ישירה מן השביתה נגרם נזק של מליוני דולר למשק הנמצא במצב חירום כשמרבית משאביו מנוצלים לצרכי בטחון.

השביתה כלי סחיטה

יש להתעכב על הרקע לשביתה זו על מנת להבין מדוע כה ראויה היא והללו שגרמו לה לגינוי החריף ביותר. זה כעשרים שנה מסורה עבודת טעינת הפרי לקבוצת "סוואר" אשר חבריה נה-נים מתוספת הכנסה של כ-7000 ל"י בעונה הנוצרת הנמשכת כשלושה חד-שים, פרט למשכורתם הקבועה. מובנת, איפוא, התנגדותם לרצון ההנהלה לשתף בעבודה זו פועלים נוספים. הדרך למ-נוע את בצועה של החלטת ההנהלה היא, כמובן, השימוש באמצעי הבדוק והמנוסה שכבר התמחו בו אותם הפו-עלים; השביתה. נשק זה, אשר נועד בעבר לסייע לפועלים מנוצלים לשפר את תנאי-עבודתם הירודים, הפך לכלי סחיטה בידי עובדים צרי-עין.

מי נושא באחריות?

אולם קשה להטיל את מלוא האשמה על קבוצת עובדים זו דווקא. יש לחפש את האחראים מחוץ לנמל; במועצת פועלי חיפה, ואף רחוק יותר - במשרדי ההסתדרות בתל-אביב. עסקני הפועלים שהשתמשו בפועלי הנמל ככלי-משחק לקידום מטרותיהם, כאשר האינטרס של טובת-המשק והמדינה אינו מצוי כלל בין שיקוליהם, הם הנושאים באחריות הישירה להדרדרות יחסי-העבודה בנמל חיפה ולהשלכות שנבעו מכך על כלל העובדים במשק.

אחת, באכזריות, והוא בן 46. מערכת בת קול נהלצה לעזרתה של משפחת כחלון, וזאת ראשית ע"י תרומה של 100 ל"י בחינת, נאה דורש ונאה מקיים, כמו-כן פונה מערכת בת-קול לציבור הסטודנטים והמרצים לסייע ל-משפחה באמצעים העומדים לרשותם, ובאמצעות חשבון מיוחד שנפתח בבנק המזרחי בבר-אילן. חשבון מס' 8400 "קרן כחלון - ע"י בת-קול". אנא סייעו למשפחת כחלון!

יושב-ראש רשות הנמלים אשר ניסה לתקן ליקויים לאחר בחינת הבעיה לאור צרכיו הממלכתיים של המשק, נתקל בהתנגדות עוינת דווקא מצדם של שרי האוצר והתחבורה לשעבר ועושי דברם. ההסבר היחיד העשוי להנתן להבנת עמ-דה תמוהה זו הוא מועדן הקרוב דאז של הבחירות לכנסת השביעית. אי לכך נשלפו מן הארכיון האידיולוגי דוקטור-רינות וסיסמאות שכבר לפני חמישים שנה לא היה בהן ממש. ההשראה מגבוה עודדה את הפועלים להמשיך בדרך הש-ביתות הסחטנית שהוכיחה כבר את עצמה כיעילה ביותר.

מהו המחיר?

השאלה הקונקרטית היא: מהו המחיר שהמשק ייאלץ לשלם לפועלים בנוסף למליונים שכבר שולמו? כפי שנמסר, דורשים פועלי הקבוצה "סוואר", שבע-טיים פרץ המשבר, תמורה כספית בסך עשרת אלפים ל"י עבור ויתור על המו-נופול שבידם ומתן זכות להעסיק עובד נמל אחר. הסכום נראה נמוך, ועשוי להסתכם בכמה עשרות אלפים ל"י "בן-בד", אולם הסכנה טמונה לא רק בעצם עזות המצח שיש בהצגת דרישה מעין זו, אלא בנכונות לדון בה בכלל. פירושה של העיסקה הוא תשלום של אלפי ל"י רות לעובד על מנת שיאות לעבוד בהתאם להוראות הממונים עליו, הוראות שלא כרוך בהן שינוי לרעה בתנאי העבודה. אין ספק שעלול להוצר תקדים מסוכן אשר עליו יוכל כל עובד להס-תמך כל אימת שיהא סבור כי סדרי-עבודה מסויימים אינם תואמים את צפי-תיו. הפגיעה הנוספת שיחסי העבודה המעוררים במשק יספגו כתוצאה מכ-גיעה לדרישת עובדי קבוצת "סוואר" - עלולה להיות בבחינת "מכת מוות" שכן, כיצד תוכל ההנהלה של מפעל כל-שהו לבצע שנויים בסדרי העבודה, כאשר צרכי-המפעל מחייבים זאת, בשעה שמעל לראשה מתנופף האיום שהתקדים העל-להוצר עתה טומן בחובו?

כיצד יתוקן המצב?

בראיון לטלביזיה אמר השבוע שר התחבורה החדש והנמרץ, מר עזר וייצמן כי אינו הפץ ל"סדר" את הנוהגים הנפ-סדים של עובדי נמל חיפה, אלא אך לתקן את הליקויים ולשפר את אופן הביצוע של שירותי הנמל. לדבריו, קשה להטיל את האשמה במה שמתרחש בנמל דווקא על הפועלים, כשנושאים בה, למע-שה, מנהיגיהם. הללו יושבים הרחק מאו-למות האחסנה, במשרדים ממוזגים-אוויר, ומחליטים על נקיטת צעד זה או אחר בהתאם לצרכים מפלגתיים שאין להם דבר עם צרכי המשק מלבד הנזק שהם גורמים לו. יש להצטרף לתקוותו של מר וייצמן כי החבר יעלה בידו, שכן רבים הם המוקשים ש"מנהיגי-פועלים" יטמנו בדרכו במסווה של מה שקרוי "מלחמת מעמדות", "המהפכה הסוציאליט" ודומיהן. ז. בן שמואל

שיחה עם פרופ' ע. א. סימון

מלחמת הפרושים והצדוקים נתחדשה בימינו

אינני מגדיר עצמי כיהודי אורתודוקסי

בשבילי ענין שבאמונה היא זיקתו של עם ישראל לארץ ישראל אבל לאו דוקא לגבולותיה

מושג השלמות איננו כמותי אלא איכותי

השתתפו: הלל ויס שולה לויטס

נכנסנו לראיון עתונאי כשבאנו תחתנו מנת השאלות, כשיצאנו — לאחר שעות ארוכות של שיחה ידענו כי פרופ' ע. א. סימון נצח את הראיון, הוא הפך אותנו לדו שיחה. אף אם הסממנים החיצוניים ניים מצביעים על מונולוג, תכניה הפנימיים של השיחה מעידים כי דיאלוג כאן. זהו כוחו של פי-לוסוף אמיתי שעל ידו אתה נעשה גבור וכובש את יצרך (היצר העתונאי).

את הפרופ' סימון אין צורך להציג גם משום שמוכר הוא וגם משום שדבריו מדברים בעדו. ואילו כל הקדמה יוצרת רק חציצה מיותרת.

שאלנו: האם היית מגדיר את האטמוספירה, כתוכה שרוי הישוב היהודי כיום, כאטמוספירה של זמן מלחמה?

פרופ' סימון: המצב אותו אנו חיים לאחרונה איננו ממש מצב מלחמה, אבל הוא מצב מלחמתי. לגבי הנוער יש במצב זה משום שיגרה. רציפותם הממושכת של התנאים המוכרים לכולנו הביאה את הנוער לכלל הרגשה שהוא חי חיים נורמאליים. אני עודני זוכר ימי שלום. (בשמץ נוסטאלגיה) כשפרצה מלחמת העולם הראשונה הייתי בן 15, ועובדה זו קבעה רבות לגבי אופיי ועצוב מחשבתי. למזלי הרב זכיתי לחיות ימים כשהמלחמה באירופה עדיין לא הפכה לחוק הזמן והתקופה.

אני מרחם עליכם, על תלמידי, על כלל הצעירים אשר לא ראו עיתות שלום: זכרונותיהם וחלק גדול מזכרונות הוריהם רוויים מוראות שתי מלחמות עולם: התעללות, פרעות, גרושים — שלנו ושל אחרים. ומי גביא וידע אם לא תפרוץ מלחמת עולם שלישית. מבחינה זו אין אני דן את הצעירים לשבט, באשר לא הם יצרו היסטוריה זו המעמידה את קיומנו במעין עמידת 'ביניים': בין מלחמה למלחמה של ממש, כשאנו שרויים בהפוגות של עמידה על המשמר.

הקיום למהותו המיוחדת

האם מצבנו כהווה מכתוב לנו את מערכת הערכים שלנו? היש לדעתך להבחין בין התנהגות ספונטאנית לבין עיצוב מדיניות פוליטית, המושתת על הכרה מראש בערכים?

פרופ' סימון: אענה על שאלתך, שיש לה תוקף מבחינת המיוחדת של הציבור, שאליו יגיעו דברי אחד היעדים של חינוך דתי הוא להעמיד אדם מישראל מדי יום בפני תביעות שעליו להשדל למלא אחריהן. כל אחד מאתנו, המתחייב במידת-מה של רציניות אל האמונה ואל קיום מצוותיה, היה מרגיש אפילו בימים כתיקנם במתח המתמיד שבין הצורך להתקיים כפרט וכעם, שגם הוא בחינת מצווה, ובין מהותו המיוחדת של אותו

קיום, שכן היא עושה אותו לקיום יהודי סגולי. הסיטואציה המלחמתית הכניסה בעתיות חדשה אל המתח הזה, והיא מתגלית בצורה קטבית: יש ועוקצו הוקהה, ויש ועוקצו הוחד. למשל: אצל חסידי „ארץ ישראל השלמה“ הדתיים הוקהה המתח: העיקר היחידי להם הוא הקיום גופו, ביסוסו והרחבתו, ללא התחשבות כמעט בתוצאות תיו המוסריות, העלולות לשנות לרעה את האנור שיות שבנו. ואצל מתנגדיהם, שהם, חוששני מעוט מוחלט, המתח הוחד עד כדי חשש פן נהיה עם ככל העמים, בחינת בית ישראל בימיהם של מלכי „בשר ודם“ כיוחנן הורקנוס או בנו אלכסנדר ינאי. מבחינה זו יש לומר, שמלחמת הצי-דוקים והפרושים נתחדשה בימינו. הייתי רואה את הסכנה הרצינית ביותר, האורבת היום וכאן ליהדות התורה.

סכנה אחרת הצפויה לנו היום כרוכה באחת התכונות המציינות את גדולתה של היהדות. ביהדות מקום התרופה הוא גם מקום התורפה. אי-אפשר לצאת חובת היהדות על ידי מילים או אידיאות, אך גם לא על ידי עשיה גרידא, כשהיא תתפוש את חללו של הלב ותהפוך למצוות אנשים מלומדה בלבד, תופעה שאכן נעשתה לאחרונה תדירה ביותר. מהותו הדתית-מוסרית של רוב הציבור בארץ איננה הומוגנית, ומבין הקבוצות החברתיות השונות המאפיינות אותו אני מתייחס בכובד-ראש אל נוער הקבוצות והקיבוצים, אשר מתחנך להזהרות בקורתית עם המדינה ועם החברה. (מוציא מספריתו את הספר החדש, „בין צעיר-רים“, שיח בני קיבוצים בעניני חברה, מוסר ודת). ספר זה, לא רק שאינו נופל באיכותו מן הספר שקדם לו („שיח לוחמים“), אלא אף עולה עליו מבחינת מסוימות. „שיח לוחמים“ הדגים יסוד אחר, האהוד עלי מאד, יסוד הביקורת העצ-מית. הן האינדיבידואלית והן הקולקטיבית, ויש בכך משום הורשת הנבואה, או מוטב: מורשתם של נביאים אחדים, כגון ירמיהו — הממשיכה ופועלת דווקא בין צעירים „חופשיים“. אך הגזמנו, כנראה, בערכו היציב של אותו ספר והשתמשנו יתר על מידת-האמת בהסברה — קרי: תעמולה — בחוץ-לארץ. עתה בא הספר השני ומעמיד את הדברים על מתכונתם הממשית, וגם זאת תוך הסתייגות חלקית ממנו. הואיל ושני הספרים, המשלימים זה את זה, מצטיינים בכנות בלתי-ירגילה, הרי הם מעידים על נחלה טובה שנשארה לנו.

צבור בקבוצים הוא אליטה מבחינה מוסרית ואני מצטער שהחלק אותו נוטל הקבוצה-הדתי בענין זה, הוא זעום.

שלמות — מושג איכותי

יתכן שנימת שאלתנו היא פרובוקטיבית קמעא: מהו יחסך לדרך בה נתפס רעיון א"י השלמה והשפעתה על אפשרות החינוך לשלום כיום? פרופ' סימון: זוהי שאלה מכרעת. אינני מגדיר עצמי כיהודי אורתודוקסי, ואני יכול להבין אותו יהודי אורתודוקסי שימאן לקבל את דברי ברור כי אינני יהודי חילוני, אך היסודות האמונותיים שיש לי בנסיוגי לקיום מצוות אינם זהים להנחותיה הדוגמאטיות של האורתודוקסיה המוצהרת. אינני רוצה שיווצר רושם, כאילו יחסי לקיום מצוות נובע מטעמים פרגמטיים: היסוד הדתי קיים, אך הוא נבדל מיסודות אורתודוקסיים מקובלים.

הבטחת גבולות אלה או אלה של ארץ ישראל מפי ה' אינה ענין שבאמונה לדידי. בשבילי ענין שבאמונה הוא זיקתו של עם ישראל לארץ ישראל, אבל לאו דוקא לגבולותיה. מושג השלמות איננו כמותי כי אם איכותי! ארץ ישראל גדולה ורחבה מאד תהא פגומה לגבי, אם תושג על ידי מלחמת תנופה או מלחמה יזומה, דרך אשר תהפוך אותנו, מרצון או שלא מרצון, לאומה כובשת השלטת על עם אחר. במקרה כזה עם כל רצוננו הטוב, המצב ההיסטורי האוביקטיבי יפתח בנו את רוב המידות הגרועות המתפתחות בכל עם כובש לאורך ימים. ממילא יפגעו אף שלמות הארץ ובנינה באיכותם, שהם מחוז חפצנו. האם חלו כמה רכיזיות כדעותיך הפוליטיות בעקבות מלחמת ששת הימים והתקופה שלאחריה? פרופ' סימון: השאיפות היסודיות שלי לא השתנו, אולם השתנו דעותי לגבי אפשרויות ההג-שמה של כמה מהן בדור הזה. חלה רביניה לרעה

במידת האופטימיות שלי ובתקותי שהציפיות ניתנות להגשמה בדורי או בדור הבא. אנו בזמננו דברנו על פתרון ארץ ישראל בשלום באמצעות שלוש קונצפציות: (מפרט בגימה הרחוקה מלהשמע כהעלאת זכרונות) (א) דו-לאומיות: לא צידדנו במדינה יהודית, אלא במדינה יהודית-ערבית שבה ישרור שיוון בכל וכל: במספר האוכלוסין, ברכוש, בקרקעות ובאיוש השלטון והאדמיניסטרציה. (ב) כניסתה של אותה ארץ ישראל לקונפדרציה עם חלקו של המזרח התיכון. (ג) שאותה קונפדרציה תטול חלק באומות המאוחדות, אלו היו השאיפות של תנועת „ברית שלום“ שנוסדה ע"י ד"ר יוסף הורוביץ (המזרחן) והד"ר רופין ז"ל, אולם השתנו הסכויים לגבי סכויי הגשמתן. השואה היא שחיבלה בסכויים להתממשותן של שלוש הקונצפציות אשר אמורות היו להביא

לתקומתה של ארץ ישראל המושתת על שלום והמושגת בדרכי שלום. תנועת „ברית שלום“ שינתה פניה, ולדעתי, אף התנועה הציונית כולה השתנתה. הנחנו תיזה — שיבה למולדת — בעקבותיה באה אף האנטי-תיזה — התנגדות רי-בים — אולם לסינתזה עדיין לא הגענו. אחר עלייתי בשנת תרפ"ח (1928) עבדתי שוב בגרמניה כשנה בתקופת 1934/35. היתה זו עבודה חינוכית אותה עשיתי על פי הזמנתם של מרטין בובר והרב לייאו בק ז"ל. באותו פרק זמן כתבתי את ספרי „בנין בתוך חורבן“ אשר עסק בהשכלת מבוגרים בגרמניה הנאצית בחינת התנגדות רוחנית. היתה זו תקופה חשובה בחיי! שחיתי עם הזרם, ובעת ובעונה אחת גם נגד הזרם: עם היהודים — ונגד ה'חומים'. לא, לא יצרנו דפוס לאומי במתכונת הדפוס הלאומי הנאצי! הצלחנו לשמור על יחודנו. אמנם גם אנחנו גרסנו „עם“ ו„אדמה“, אבל אלה לא היו מונחים מקבילים לאלו של הגרמנים. אנו יצאנו ידי חובתנו היהודית: לא לחמנו להצלחתם של פרטים מהתבוללות אינדיבידואלית במחיר של התבוללות קולקטיבית.

ברם, חרבנו גולת אירופה שינתה את אופיה של הציונות. מתנועת עולים הפכה הציונות לתנועת מועלים. (בהטעמה מרובה) מתנועה, שעי-קרה היה בנין של מתנדבים ובחורים, הפכה לתנועת מצילים ומוצלים. השוני היה עצום. מלימד הזמן ההסטורי לגבי שלוש השאיפות של „ברית השלום“ עליהן דברתי: הענין הדו-לאומי נידחה לעתיד הרחוק. נראה לך שהוא נעלם או רק שנידחה? פרופ' סימון: נידחה לעתיד.

האם יש לראות בחיוב את דחיית של הממשלות הרעיון הדור-לאומי ?

פרופ' סימון: רעיון הדור-לאומיות הוכח כרעיון כושל, למשל בקנדה בה השתרר מצב מתוח למדי ובעקבות הסתתו של דה'גול את בני צרפת השוכנים בקויבק. מצבה העדין של קפריסין הנובע מן המתח בין האזרחים היוונים לבין האזרחים הטורקים, אף הוא משמש דוגמה השוללת התממ-שותו של הרעיון הדור-לאומי בתנאים הדומים לשלנו. רעיון זה דורש בגרות רבה מאד מן העמים המשתתפים בו (בשמץ אירוגיה) אבל אינני רואה שהיא נחלת הערבים ואף לא נחלתנו.

זאת ועוד: אחד הנידבכים החשובים לבנין המדינה היה הציונות, אולם זו הגיעה למימושה **כאנאכרוניזם**. יסדנו מדינה קטנה בתקופה, בה

המוסגר. ההפך הוא הנכון: היעוד אשר נתיחד לעם ישראל הוא תוספת אחראיות וחובות כלפי עצמנו וכלפי חוץ. (מתיחס ללא כל הסוסים לדוגמה קונקרטי) הס-תייגתי מדוד בן-גוריון שעה שדיבר על ישראל כעל "אור גויים". אינני סבור שאנו בדרך לקראת היותנו לאור גויים. (מרים את קולו) אני בטוח שהמטרה הדתית-לאומית של מדינת ישראל היא לשמש דוגמה ולהדגיש את הבדלותנו מעמים אחרים. לא רק בשעה שתנאי קיומנו וחוקים מלהיות נורמליים. מחובתנו להיות עם יותר **מנורמלי בתנאים נורמליים!** זוהי, בעצם, אמונתי בגאולה. כמעט בכל גולה ה"אתה בחרתנו" היה קל יתר על המידה, מאחר שהוא התפרש — בעיקר — כתביעה מן הגויים. המקום היחיד בו צריכים אנו לשלם את מחיר הבחירה הוא כאן, במדינת ישראל. מכאן גם תובן ההרגשה

שלום

זרם ההסטוריה אינו הולך, כנראה, בעיקרו בכיוון זה. אלא לקראת יצירתם של גושים רחבים. ולכן, לו היתה יכולה לבוא לאומיות **ממעמי שלום** ור **סכויים לחיות בשלום**, הייתי מצדד שוב בדור-לאומיות. (נעצר לרגע) ובכל זאת אני מטיל ספק ברעיון זה ומפקפק בסכויי התגשמותו. הרשו לי סטייה קלה מן הענין. אמרתי שבתולדות ישראל בגולה היה שליט חוק האנאכרוניזם. כלר מר: עם המקום ההסטורי קיפחנו גם את הזמן ההסטורי שלנו. אפילו האמנציפציה, שהיתה נסיון להחזיר ליהודים את מימד ההדרומיות עם הסבי-בה. לא הצליחה בכך. למען האמת ההסטוריה גם כך לא הצליחה. איה הצלחתה נעוצה בעובדה שההמונים לא יכלו לדלג על מאות שנים שהבדילו בין אופי קיומם ומהותה לבין המסגרות החדשות שהוקפצו לתוכם. הקהילות היו בלתי-מודרניות ברובן מחד-גיטא, ומאידך-גיטא היו יהודי סגולה אשר התבלטו בכשריהם ובהשגיהם המעולים, וא-שר רצו לפני העמים האחרים. בדרך זו נוצר מימד-ביניים מבחינת הזמן ההיסטורי אשר כמעט נשחק בין שני הקצוות: ההמון פוזר לאחר החלפת המנהיגים שבכח, אנשי המהפכות למיניהם, דלגו על התקופה של עמי סביבתם. (חוזר לענין) בעק-בות התמורות השונות בזמן ובהסטוריה ויתרתי על התיי-חתי לדור-לאומיות, אולם לא ויתרתי על הרעיון הש-בו דובר: פתרון במרחב. היינו: קונפ-דרציה אשר תאגד ארצות השוכנות במזרח התיכון.

אשר לרעיון השלישי: גם היום עודני מצדד ביחס רציני ואוהד לאו"ם, ואני שולל את ההת-יחסות הצנינית והמיואשת שהפכה להיות מקובלת ופופולרית. סוף-סוף אנו במידה מסוימת 'תוצר' של האו"ם... לבד מזאת, אנו נלחמים בפצצה האטומית ובגלויים שליליים נוספים, ומכאן המכנה המשותף לנו ולאו"ם. אין, איפא, מקום לאותה אירוגיה מזוללת המלווה תדירות את פעולותיו של האו"ם.

מחיר הבחירה

האם החוקיות של עם ישראל היא חוקיות נור-מלית? אם נצא מהנחה שלעם ישראל יעוד וגורל שונים אשר מיוחדים אותו מאומות העולם, יהא הנסיון להכלילו במרחב פסול מעיקרו. **פרופ' סימון:** שאלה זו מביאה בהכרח לדיון בבעיית הבחירה. אני מאמין בבחירה ובברית, ומכאן משתמעת התייחסותי אל התנ"ך, אולם כיום מצ-טטים הכל את המקרא כ**אסמכתא לעמדותיהם הפוליטיות**, לרבות אנשים שאינם מאמינים. האחרונים, ככל האחרים, משתמשים ברעיונות פוליטיים של עם נבחר, ארץ ההבטחה וכד'. זו אליה וקוץ בה: הברית מתפרשת בפני רבים כמגילת זכויות, שאינן קשורות, כביכול, בקיומן של מצוות דתיות. אינני מתאר לעצמי, כי רצונו של הקב"ה הוא שנצא ממהלך ההיסטוריה הכללית, ונגלוש לנתיב שלילי, אגואיסטי, המתבצר ביחודו

ואילו רבי יהושע אמר לו: "מותר אתה". לבסוף הכריע רבי יהודה את הדין בנימוקו **"כבר בא סנחריב מלך אשור ובלבל את כל האו-מות"**. (ידים ד.ד, ברכות כ"ח א') יוצא שש-בעת העממים הנזכרים במקרא שוב אינם קיימים, או כלשונו הרמב"ם בנידון "אנשים אחרים הם" אלה הגרים במקומותיהם הקודמים. וכן פסק גם המחבר ב"אבן-העזר".

כל המשתעשע כיום במחשבה, שהאוכלוסיה הלא-יהודית בארץ ישראל דומה באיזו בחינה שהיא לשבעת העממים, הוא בדין האומר על אסוריות. החלק הממוסד ביותר של היהדות האורתודוקסית נוהג באסמכתות מן המ-קרא לעמדתו הפוליטית בדרך הקראים, להוציא את הרב ניסים, שקבע כי המושג "עמלק" אינו חל כיום לגבי שום עם, וזאת אני מצייין לכבודו.

שהיהדות היא הדת ההומניסטית ביותר, ניתן להוכיח על סמך היותה בנויה על ברית בין האדם לבין האל, והעיקר: הברית הראשונה, ברית הקשת בענן, אינה בין היהודי והאל, אלא ברית האל עם האדם כאשר הוא אדם, אנו שותפים לקב"ה בהנהגת עולמו וענין זה ספציפי לדתנו.

(מבודה) את הדברים האלה השמעתי בכינוס מסוים. משסיימתי את הרצאתי ניגש אלי ידידי פרופ' לייבוביץ' ואמר לי בוז הלשון: "נאמת יפה מאד, אך אין אף מילה אחת נכונה בדבריך". האין החנוך שקבלת מכתוב לך את דרך פרשנותך? **פרופ' סימון:** עלי לציין, כי בכל זאת אני חושד בעצמי ובדעותי. אני יודע, שמבחינת ההת-פתחות הביורגריפית שלי היתה יניקתי הראשונה מן ההומאניזם האירופי, ואחר כך, כשמצאתי דרכי ליהדות, בקשתי רעיונות אלו. לו היתה האבידנציה האוביקטיבית שונה, הייתי בוחר אלמנטים המוד-נחים במציאות ההסטורית שלנו, ובכך הייתי הולך

איתה אני חש כלפי המיעוט הערבי וכל יתר התייחסויותי הקשורות בענין זה. (מהסס לשניה). אני עומד לאמר דבר מה נועז: האמת ההסטורית של אותם דברי נביאים בתוך חזון הנבואה, שאנו מרבים לצטט, אחוזה בהתגשמת ההומאניזם הדתי על ידיו כאן. (אינו יכול לכבוש התרגשותו ועיניו המתנוצצות מעידות על הויה ראשונית) עינתי מספר דקות לפני שהגעתי בפרק ל"ח בספר ירמיהו. איו גדולה! קראתי זאת כאילו לראשונה. עם כל קריאה נוספת במקרא נדמה לי, כי אני נפגש לראשונה עם הכתוב. כל פעם מגלה אני דבר חדש. והנה הפעם גיליתי עובדה מאלפת: את הנביא ירמיהו הציל סבור הכלא דוקא **עבד מלך כוש**.

היהדות היא דת הומניסטית במובן של הערכת האדם באשר הוא אדם. מכל הדתות היה-דות היא הדת ההומניסטית ביותר, ומכל השיטות ההומניסטיות היהדות היא הדתית ביותר. אמת, ביהדות מצויים גם יסודות אנטה-הומניסטיים, בצורה בולטת יותר במקרא מאשר בתורה שבעל-פה. (בחיוך) שוב, הדברים האמורים אינם מעידים על אורתודוקסיות מוצהרת... בפסוק כמו: "ועבדך ואמתך אשר יהיו לך מאת הגויים אשר סביבותיכם, מהם תקנו עבד ואמה. וגם מבני תושבים הגרים עמכם, מהם תקנו וממשפחתם אשר עמכם הולידו בארצכם, והיו לכם לאחוזת... בהם תעבדו, ובא-חיכם בני ישראל איש באחיו לא-תרדה בו בפרך" (ויקרא כ"ה, מ"ד-מ"ו) — טמון קושי חמור בעבור יהודי של ימינו שהתורה יקרה לו, אך השואף, יחד עם זה, להגיע למעין הומאניזם דתי המושתת על מקורות-ישראל. לענין זה התייחסתי במאמרי, **"כשר ופסול בציטוטי מקרא** — הרהורים על האפשרות של הומאניזם יהודי-אוניברסלי" ("שדמות" מס' 30).

צטוט פסוקים פוליטי

במאמר זה עמדתי על כך, שהבעיה האמיתית איננה היסטורית בעיקרה. דווקא תחיתה של התורה — תהליך לו אנו עדים אצל חלק מבני הנוער המתחנך בישראל — הוא המחריף את הסתירה בין פשוטם המצומצם של המקראות המסוימות לבין הדרוש האנושי-כללי, שכמה מאתנו לבם מבקש לפתותם שאמנם הוא הוא הפשט ה"אמיתי".

עוד עמדתי באותו מאמר על רמזים גרועים יותר, המושמעים לעיתים במדורי העתונות המוק-דשים למכתבי קוראים, ואשר מזכירים, אגב אורחא, את שבעת-העממים, שהתורה מצווה לה-חיימם בהתייחסותם לתושבי השטחים. הרי בכגון דא ההלכה ברורה וחד-משמעית. הענין שנוי במחלוקת מפורסמת בין רבן גמליאל ורבי יהושע. רבן גמליאל אסר על אחד יהודה גר עמוני "לבא בקהל ד", כלומר לשאת אישה ישראלית,

מחובתנו להיות עם יותר מנורמלי בתנאים נורמליים.

היהדות היא דת זומניסטית

אומץ הלב הגדול ביותר הוא עשית השלום

בדרך נביאנו ירמיהו: כל עת שהיו ארץ ישראל וירושלים קימות, הסכים להתפשר, אולם לאחר הורבן לא הלך לגולה, אלא השתתף בבנין הקטן של גדליה ללא מיקדש וללא מדינה, אשר נחרבו והושמדו. היו אנשים שלא הבינו כי סתירות מדומות אלה אינן סתירות, כי אם שלמותו של איש-אלוקים, המדגיש בכל שעה היסטורית את אשר חסר לה.

אל שבעים דורות

הסיטואציה בה אנו שרויים היום הינה כזו, שהצד הזה של הנבואה צריך להשמע, לבל נגיע לארציות חד-צדדית. אף באותו מאמר שהזכרתי, התייחסתי לעובדה, כי הועם אורה החד והאכזרי של הנבואה, ששימש קנה-מידה לכל מציאות ארצית לפי התביעה האלוקית. עלינו לת-רגם הדה של בת-קול, קול אלוקים, מן התורה שבידנו לשני כוונים: אחורה — אל הקול האלוקי עצמו, וקדימה — אל דורנו וצרכיו. לא רק בשבעים לשון ניתנה תורה, אלא היא גם מדברת אל שבעים דורות, ואי לזאת היא תורת חיים, שמקורה במקור כל חי. יש העוסקים רק בתרגום אחורה, אל המקור האלוקי, האור-

עלינו לחנך על שני מימדי זמן בעת ובעונה אחת

המשך בעמוד הבא

פיחותם של ערכי היהדות

ב חור דתי, במה הוא ניכר? — הוזה אומר: בליפתו. בחורה דתית, במה היא ניכרת? — בכך שבימות הצינה אין היא מתעטפת במכנסיים, ובימות החמה אינה מקצצת בשרווליה עד תום. (ללמדך, שהמהלכת בחוצות העיר במכנסיים ארוכים ובחולצה נטולת שרוול משמיצין אותה כעוברת על דת יהודית. אך בשעה שהיא פושטת מעליה את מכנסיה ופושטת בחוף הרחצה המעורב, שוב אין בינה ובין נערה דתית ולא כלום).

את היפהפיה הנמה בגן העדן (של השור טים) אינה עולה בקנה אחד עם הערכי תנו העצמית בבחינת "האדם החשוב". כל מה שבקשנו הוא להרהר מעל עמוד זה בחלק מן הדברים הנתפשים על ידינו כגילוייה של הדתיות בפרוסה הרוות. ניתן אולי להגדיר דפוס זה כ"דתיות מפד-לית" (סליחה על הביטוי...). לא המימא ולא קיריא; אין בו מגחלתם של נטוריקורתא ועבדקני בני-ברק, ולא מצינתם של החילוניים וה"מסורתיים".

לנסות לברר, סוף סוף, מה גדרי חיובו של תואר זה. כמדומה, שלא נהיה מן המלעיונים על ציבור גדול בישראל, אם נציין כי מתיממעט בלבד מאתנו ערכו איפעם בדיקה של המוסכמות אשר הונחלו לנו על ידי אבותינו ומורינו במסגרת תפקידם כ"מעצבי-אישיותנו הדתית". אמנם בעזרתו הבטוחה-כמעט של כההתמדה אנו יכולים להלך שלווים בתלם עד זקנה ושיבה בלי לעצור ולשאול: "Ouo Vadis?", לאן אתה הולך? אלא שהמדיניות של "אל תעירו ואל תעוררו

מבחינה סוציולוגית כ"דתי". אולם אנו לא בסוציולוגיה עסקינו. לעומת זאת, גם אין אנו רואים עצמנו כיושבים בבית-דין של מעלה, בקיאים בערכן של המצוות לפרטיהן ובצפונותיהם של בני-אדם, ומכריזים: "פיתהו שערי גיהנום ויינעלו שערי גן-עדן בפני פלוני, שלא היה יהודי דתי כל עיקר".

אך מכיון שמקטנותו נתלוה למרבי-תנו התאר "דתי" בקביעות ("ילד דתי" תלמיד דתי", "חייל דתי", וכיום, "סטודנט דתי"), אין זה נראה לנו כתמוה

מובן שפרט לסממני-לבוש אלו קיים מינימום של מצוות (שמירת שבת, כשרות ותפילה) שהמקיים אותן מוגדר

מצוות, עקרם וערכם

כ ידוע ששלדה של דת ישראל הוא תרי"ג מצוותיה. בימי הביניים מילאו עיקריה-אמונה את תפקיד הכשר והגידים, וכיום ההרגשה מושמת על מה שקרוי "ערכי היהדות".

מהו המקום שגשתייר לעקרם בטיפשה הרווחת בקרב הציבוריות הדתית כיום? עד כמה שהדברים מוכרים לנו, ניתן לומר כי, למעשה, נתקדשה שיטתו הרמב"ם שהעמיד את העיקרים (עיקרי ידיעה ולא עיקרי-אמונה) על שלושה עשר, וכל המערער על אחת מהם רואים אותו ככופר. כשלעצמנו, אין לנו כל סיבה שלא לקבלם באינטרפרטציה מסודר-ייתא, אך נראה לנו כי עצם מתן אינטרפרטציה מפקיע מהם את תוקפם הדוגמי. כפי, בכל אופן, קשה לנו להניח כי מאן-דהוא בדורנו מוכן לקבלם כמות שהם בניסוחם המקורי (בהקדמה לפרק חלק). אלא אם כן הוא נמנה על אלו שגם מדעתם בדבר קיום מערכת גלגלים ושכ" המסע לירח לא היה בכחו כדי להזיזם מאד בישראל שלאחר הנחיתה על הירח הודיע בשידור לאומה כי אכן, עתה נתגלה לים נבדלים. (ויש להם ללמוד מרב וגדול בעליל שהירח אינו עשוי מן היסוד התי-מישי הנזק, ואין להכחיש כי הרמב"ם טעה...)

נגע אקטואלי

א ולם, כאמור, כיום אין משיחים עוד בעיקריה-אמונה כי אם בערכי-היהדות ומרבים על כך מחלוקת בישראל. ומכיון שמודעת היא כי בדורנו קיים משבר של ערכים, מהווה היהדות מזור לכל נגע אקטואלי. לפיכך, כל מי שקול-מוסו בידו ואמרי-חז"ל ומקראות שגורים בפיו, רואה חובה לעצמו להכביר מלים ומאמרים בדבר "תשובת היהדות לשמאל החדש", "ערכי היהדות מול המשבר המוסרי" או "בעיותינו הפוליטיות לאור

יש להאמין כי ישרור שלום. עלינו לשלול כל יסוד וכל פעולה העלולים לפגום בענין החינוך למחרתיים.

בגמרא מופיעה אימרה, שהיא, למעשה, אידיאה אוניברסאלית, האומרת: "אין השלום שלום, אלא אם כן הוא השלום מחדל מלעשות מלחמה, אלא שלום". ובענין זה אמר שפינוזה "אין אומץ-לב אדיר של הנפש", ר"ל: אומץ-הלב הגדול ביותר הוא עשיית שלום.

פרופ' ע' א' סימון

צבאיים, אני רואה כחינוכי וכחינוכי הנוך גופני ללא אינדוקטרינציה, אשר יסייע בדרכו ליצירת הכוחות להם אנו זקוקים.

גם צבא עיצמו יש מקום לחינוך לשלום. אני חייב לציין, כי אמנם לא מעט נעשה בצבא בכיוון זה. (בסיפוק) הרציתי מספר פעמים בפני קציני צה"ל ומצאתי שהקצונה הצבאית אינה בדרך כלל מיליטריסטית, שכן היא יודעת לה עריך נכונה את מציאות המלחמה על כל המשתמע ממנה. (בחיוך רחב) אגב: גם אני יודע מלחמה מה היא. את הצ"חתי הפוליטית היחידה קצרתי לאחר פציעתי במלחמת העולם הראשונה, כאשר שוב לא יכלו הגרמנים לכבוש את ורדן...

גם גנרל רבי"ן אינו יוצא דופן במסגרת הקצונה הצה"לית, מאחר שהוא יוצא אחד הגרעינים הקבוציים.

הכשרה צבאית, אף בצבא, צריכה לכלול יסודות רציניים משתי נקודות מבט: (א) מן הצד המעשי: בה במידה שהמשמעת בצבא תהיה פחות אכזרית ופחות פוגעת בכבודו של החיל כן יהיו חיילינו טובים יותר ופחות אכזריים, מפני שצבא בהם פחות תוקפנות התובעת פורקן אף חשבה הזהירות בעשית צעדים שאינם הכרחיים. בענין השבוים למשל, יש לזכור כי השבויו הינו בן-אדם על כל המשתמע מכך. סוגיה זו כרוכה למדעשה כבר במצוות "עשה" ו"לא תעשה" כאחת.

הייתי אומר כי לדידי כל מלחמה היא חטא, אולם אינני פציפיסט דוגמטי. מן המפורסמות הוא שאין צדיק גמור בארץ. כולנו חוטאים. קיומו של האדם כרוך במושג החטא, ואין אפשרות לבטל צמידות זו, אולם קיימת אפשרות לא לעשות מעשה שאינו הכרחי, כלומר לעשות עריכה, בנבדל מחטא, בכך שאנחנו עוברים על קר-ההכרה שלא יגונה.

הצד האידאי לחינוך לשלום במצב מלחמתי הוא חינוך על שני מישורים: זמן באותו זמן, אין בידנו ברירה, אלא לחנך בהווה לקיום בתנאים מלחמתיים, אשר ספק אם יש-תנו, ואשר אליהם צריכים אנו להיות נכונים (אגב, יתכן כי בנידון זה עושים אנו יותר על המידה), אולם אם רוצים אנו להיות, עלינו לחנך בעת וב-עונה אחת — אפילו בצבא — לקראת יום המחרתיים המקווה בו

התורה, הניתנים להבנה ברוח קראית, הייתי משלים באמצעות יסודות ורעי-יונות מן התורה שבע"פ, העשויים להתמיק אותם הפסוקים, פסוקים כמו "לא תחיה כל נשמה" אינם תופשים היום ויש להזהר שעה שמלמדים אותם. (ג) בגיל ביה"ס התיכון יש להקפיד כי למוד ההיסטוריה הערבית יעשה באופן רציני. חשוב מאד להעמיד את התלמידים על היסודות התרבותיים של עם זה, ועם זאת להפנות תשומת ליבם לחשיבותה של תקופת "תור הזהב", תקופה אקטואלית לדידנו בהיותה דוגמה להשתלבות יהודים וערבים במסגרות משותפות. חשובה מאד אף דרך הצגתה של הציוגות. הציוגות היא שיבת עם

המשך מהעמוד הקודם

תודוכסים הפונדמנטליסטיים, ויש העור-סקים רק בתרגום קדימה, והם אנשי הרפורמה האינטלקטואליסטיים. דרכו של הומאניסט יהודי-דתי משתרעת בין שני קטבים אלו והוא חי את מיתחם מידי שעה.

האם אתה מעריף להיות נרדף-מת או רודף-חי? האם הנך דוגל בעקרון "היה מן הנעלמים ואינם עולכים"?

פרופ' סימון: אענה על שאלה זו במיר-שור פרטי ובמישור קולקטיבי של העם. כפרט: הלואי והיה לי הכוח לקיים אחת ההלכות הקשות של "יהרג ואל יעבור". הייתי מתפלל לבוראי שיתן לי כוח לקיים הלכה זו, אולם אי-אפשר

להעמיד עם בפני בעיה כזו, משום שאחד היסודות המחזיקים עם בחיים הוא רצון החיים. צריך שיהיו לעם יחידים המז-פירים לו מצוות יחידים זו, כדי למעט הסכנה, שיהייהפך לעם רודף. מהן הצעותיך הקונקרטייות לחינוך לשלום בזמן מלחמה?

פרופ' סימון: אחלק את תשובתי לש-ניים: מצוות לא תעשה ומצוות עשה. אפתח ב"לא תעשה": (א) בהיות הילד בגיל הגן, לא איים עליו לעולם ב"ערי-בי". (ב) עם תחילת התבגרותו של הילד, בלמדו בבית-הסודי, יש לתת את הדעת על למודי התנ"ך. את פסוקי

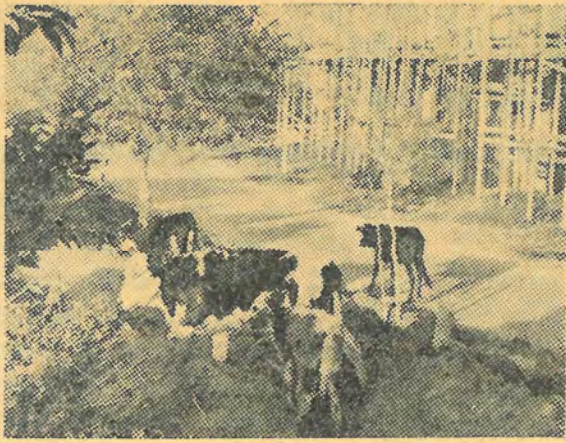
כמה מילים טובות

מהלקת האגוד המקצועי (הועדה לעניינים אקדמיים) בהסדרות והתאחדות הסטודנטים בישראל, הגיעו להסכם תעריפי שכר לסטודנטים. הסכם זה נכנס לתוקפו ב-1 לינואר 1970.

לפי התעריף החדש, הבא במקום ההסדרים שנקבעו ב-1963 וב-1966, יקבלו הסטודנטים, העובדים חלקית, שכר עבור שעת עבודה כדלהלן: סטודנט שנה א' — סך 3 ל"י לשעה, סטודנט שנה ב' — סך 3.50 ל"י לשעה, סטודנט שנה ג' המועסק בעבודה מקצועית בתחום למדיו יקבל סך 4 ל"י לשעה וסטודנט שאינו מועסק בעבודה מקצועית כנ"ל יקבל סך 3.80. הבדלי השכר בין העובדים בעבודה מקצועית ואלו אשר אינם עוסקים בעבודה מקצועית קיימים אף לגבי שנה ד'. הראשונים יקבלו סך 4.5 ל"י לשעה והאחרונים 4 ל"י לשעה.

התאחדות הסטודנטים רואה בתעריפים אלו את אחד מהשיגים הגדולים במאבק להטבת תנאיו של הסטודנט בישראל. תעריפים חדשים אלה באים לתקן עוול רציני לפיו קבלו הסטודנטים שכר עבודה שלא הועלה מזה שש שנים.

ההתאחדות קוראת לכל מקומות העבודה המעסיקים סטודנטים כי ידעו לכבד הסכם החדש זה.

הפלישה הגדולה

מספר סטודנטיות שלא מן המניין הפגינו, בשעת צהריים מוקדמת, ליד "בית הסטודנט" הנבנה והר"ל, נגד הקמה גדר מסביב לשטח האוניברסיטה — דבר המונע מהן עשב ירוק וטרי, והמשבש את סדר ארוחותיהן.

הן איימו לכלות חמתן בדשא המרכזי של האוניברסיטה, ולהתחרות בפראות באלו היושבות שם והעוסקות בציד גברורים. הם הפסיקו זאת רק לאחר דיון ודברים עם נציגי אגודת הסטודנטים, ולאחר שהוסבר להן שהדשא המרכזי הפסיק מזמן להיות ירוק והפך לצהוב, מה גם שסיכוייהן לנצח קלושים כיון שהותיקות עולות עליהן במוניטין.

לשון הרע

התמרמרות רבה שוררת בקרב תלמידי הפקולטה למדעי הטבע בקשר לקורסי היסוד. ההחלטה להקטין את מספר שנות הלימודים לקראת התואר ראשון שהתקבלה בשנה החולפת יצרה מצב בו היה צורך לעד שות שינוי אורגאני בכמות קורס היסוד. כך יוצא שתלמידי שנה א' לומדים פחות במסגרת קורסי היסוד, מאשר תלמידי שנה ב' בעוד שלמעשה שתי הכתות יסיימו את הלימודים לקראת התואר הראשון לאחר אותו פרק זמן.

סטודנטים אלו הגישו עצומה לדיקאן הפקולטה ולמזכירות האקדמית. עד היום טרם נענו.

בעקבות התלונות הרבות של סטודנטים כלפי ועדת סטטוס, שהגיעו לעיתים עד להשמעות, הוחלט בישיבת סנט האוניברסיטה כי ועדת הסטטוס תפוצל לוועדה משנה ותוקם ועדת מליאה בו יהיה לאגודת הסטודנטים נציג בזכויות מלאות.

בצורה זו תוכל הועדה לטפל ביתר יעילות ומחירות בבקשות הסטודנטים וכן תנתן לכל בקשה טפול במסגרת המתאימה לה. בינתיים מסתמנת הצעה כי ועדת המשנה יעסקו כל אחת בפקולטה אחרת ואלו מליאת הועדה תעסק בעניינים עקרוניים.

הועדה המשותפת לסטודנטים ומרצים שדנה בנושא זה המליצה כי מליאת הועדה תשמש גם כועדת ערעורים, וזאת כדי לאפשר דיון ענייני בנושאים עקי רוניים העולים בעקבות ערעורים על החלטות הועדה. כמרכן המליצה הועדה לקבוע קריטריונים מדויקים לאופן הגשת הערעור.

מתחת השולחן לפני שיתחילו להעופף לעברך עגבניות וקוביות. בשעור תלמוד שאל מר עץ חיים סטודנט מהו הערך הכספי של זוז, התשובה שקבל הייתה "הצי מתרי זוזי".

אלי לנדאו: "כשאני הולך עם כוס תה במנוה יש לי הרגשה שאני הולך לרופא עם בדיקת שתן".

הטור השקט

לא חלך רכיל בעמך

כאשר נתבקשו תלמידי החוג לג'ודו לקנות חליפות ג'ודו במחיר 35 ל"י, התעניין עמיקם שמורגד לדעת כמה עולה חגורה שחורה. לאחר הסבר ארוך ופילוסופי של סטודנט על סוגיא בגמרא אמר ר"ר לויין שכנראה לא העריך את ההסבר: לעולם אל ינזח אדם את שכלו הפשוט".

בהרצאתו של בני כהן (כל-כלה) כבה אור וגשתררה חשיכה בכתה, אחד הסטודנטים מהשורות האחרונות צעק: "בני, תתחבא

מבט למנוה

תחנת ג'ואל אינה עונה!

עד לפני חודש, היו נשמעים במנוה צלילי ג'ז ומוסיקת פופ באוקטבות גבוהות, מתוך רשם-קול נייד עליו היה התום, ג'ואל שוורץ.

ג'ואל שהוא סטודנט שנה א' לפסיכולוגיה נישא ועמו רשם-קול זה כאות מחאה על שלא עומד בקורסים במחלקה לפסיכולוגיה. למעלה מחורש הסתובב ג'ואל באפס-מעש כשהוא אפוף מוסיקה ערטילאית שהלחיבה סטודנטים רבים.

לאחרונה נדמה המוסיקה. לג'ואל אושרו הקורסים בפסיכולוגיה, וכעת צריך ללמוד לפעמים, בשביל מצב הרוח של החבריה, אני מביא את המייפ למנוה, אך רק לזמן קצר ולא לכל שעות היום כפי שהיה בעבר — מסכם ג'ואל את פרשת, האיש עם המייפ.

המוזקק:
צבי שטיין

ד"ר יובל לוי בשעור "משפט פלילי" אמר: "בעבירות גיאוף הפרוצדורה המשפטית לא יכולה לחול רטרואקטיבית, אחרת יצטרכו להאשים את הנגר שהכין את המטה".

הסבריו של נוח גרינוולד על בהמות כשרות וכאלו שאינן כשרות כנראה שלא ספקו את ד"ר לויין, אחרת לא היה שואל האחרון, "אני עוד לא יודע מי הב"ה המהאמיתית כאן".

כשרוצים להעליב את צחי אבן שהיה ג'ובניק בצבא אומרים לו שביחידה שלך קיים המושג "נפל על מילוי בשעת הפקידות". כשנסה מרצה להוכיח השערה על סמן השערה קודמת אותה לא הוכיח עדיין, העיר אחד הסטודנטים את תשובת בני לכו, המרצה לא נשאר חייב ואמר "מה יש? גם בכלכלה הישראלית קורה אותו דבר".

"מה אתה עושה פה היום?" שאלה ביריה וולף סטודנטית מהמדע במנוה. כשתלתה מה היא עניינים תמהות, אמרה: "לא ראיתי אותך אף פעם בחיי לכן לא חשבתי שתהיה פה היום". ג'ואל גרום — לסטודנט שנסה להסביר תאוריה שלמדו בשעור הקודם: "אתה נותן פרוש רש"י לדבר".

יחואל שוורץ, חבר ועדת בחירת, שהגיש תלונה על קיום ערבי הקודים באוניברסיטה במרץ צאי שבת, נראה לאחרונה בארוע מסוג זה כשהוא רוקד עד יזע. יהודית הונליג נתפסה קוראת עתון באמצע השעור. כאשר נשאלה לפשר הדבר ענתה, "אני נוהגת לקרוא רבע-שעה עתון לפני שאני הולכת לישון".

מלה אחרונה;

א ו י !

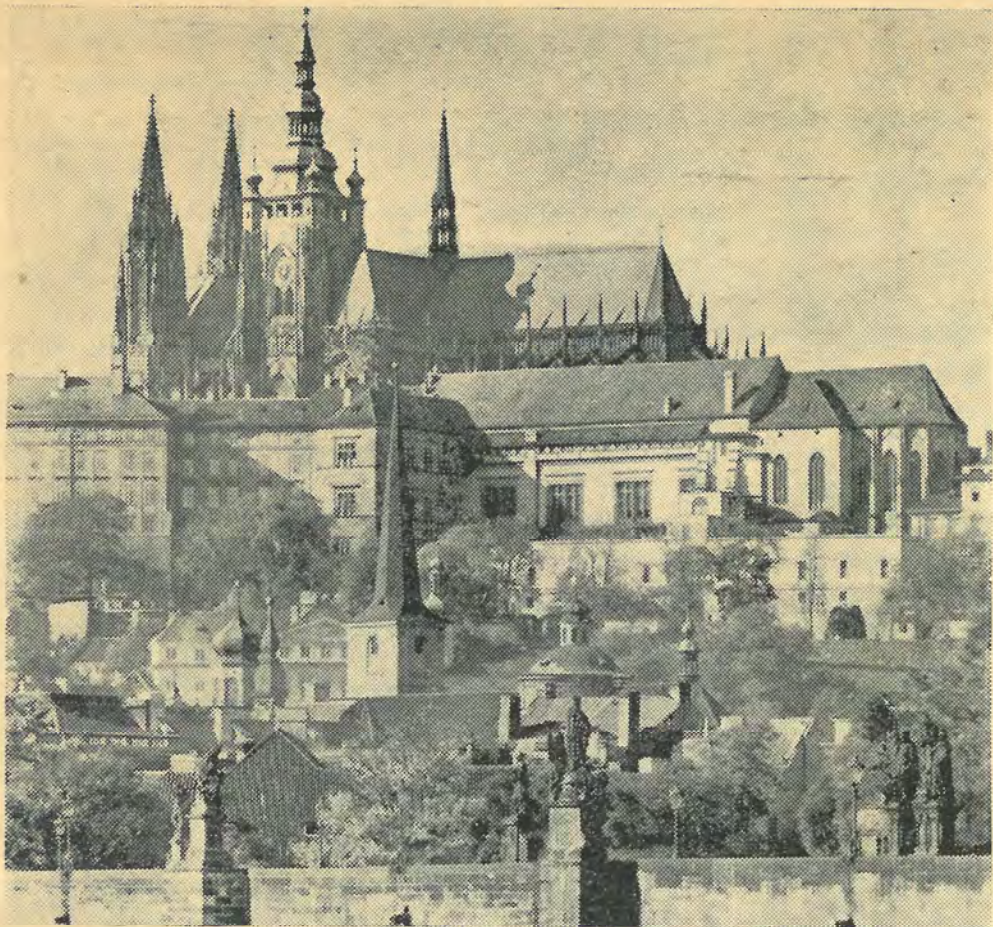
ИЗ ЖИЗНИ ЕВРЕЕВ В ЧЕХОСЛОВАКИИ ОТМЕНА ПРАЗДНЕСТВ В ЧЕСТЬ 1000-ЛЕТИЯ

В 1966 году должны были состояться в Чехословакии торжества в связи с тысячелетием еврейской общины в Богемии. Ожидался большой наплыв туристов из Западной Европы, Америки, Австралии. Но по приказу бывшего президента Новотного торжества были отложены, что вызвало во всем мире недоумение, чувство горького разочарования и беспокойства за судьбу немногочисленного еврейского населения в Чехословакии.

Сейчас в последнем номере интересного журнала «Юдаика Богемия», издаваемого в Праге Еврейским музеем, напечатана статья директора Музея д-ра Вилема Бенды, рассказывающая о положении с упомянутыми празднествами. «На решение правительства, — пишет он, — оказали влияние не политические причины, а причины внутреннего характера». Какие именно, об этом нет ни од-

ного ничего не написано. Статья не оставляет никаких надежд на то, что намеченные несколько лет тому назад празднества все-таки состоятся в ближайшем будущем.

За короткое время либеральных веяний в Чехословакии положение евреев в этой стране изменилось к лучшему. Чехи начали открыто говорить об антисемитизме режима Новотного, о сфабрикованных политических процессах и их антиеврейском характере, об убийстве невинных людей (Сланского и других). Вся чехословацкая печать резко выступила против антисемитизма в Польше, защищала Израиль. В Чехословакии тогда вновь открыли Мартина Бубера, Макса Брода, Франца Кафку. Еврейские песни, старые и новые, пользовались громадным успехом. Еврейская молодежь перестала скрывать свое происхождение и начала интересоваться ев-

Столица Чехословакии — Прага

ного слова. «В 1967 году — пишет далее автор, — торжества не могли состояться, потому что на Ближнем Востоке вспыхнула война, и Чехословакия порвала дипломатические отношения с Израилем. В 1968 году торжества опять не могли состояться из-за несчастья, постигшего страну». Какое несчастье, и что именно случилось, — об

рейской национальной культурой.

Это довольно скромное возрождение еврейского национального сознания в Чехословакии было вскоре прервано августовскими событиями 1968 года. Тогда же и были снова прерваны всякие приготовления к празднованию в Праге тысячелетия еврейской общины в Богемии.

А. СОЛЖЕНИЦЫН (Продолжение)

— Он грозно посмотрел. — Я понимаю, что здесь курить нельзя, преступно, но все-таки закурю, ладно? Мы собирались, ухаживали за девочками, танцевали, а мальчики еще разговаривали о политике. И о... Самом. Нас, понимаете ли, не устраивало то, что мы видели. Мы, так сказать, не были в восторге. Двое из нас воевали и как-то ожидали после войны чего-то другого. В мае перед экзаменами — всех нас загребли, и девочек тоже.

Зоя ощущала смятение... Она опять взяла в руки вышивание. С одной стороны, он говорил опасные вещи, которые не только не следовало никому повторять, но даже слушать, но даже держать открытыми ушные раковины. А с другой стороны, было огромное облегчение, что они никого не заманивали в темные переулки, не убивали.

Она глотнула.

— Я не понимаю... вы все-таки — делал ли то что?

— Как что? — он затягивался и выпускал дым. Какой он был большой, такая маленькая была папироска. — Я же вам говорил: учились. Пили вино, если позволяла стипендия. Ходили по вечеринкам. И вот девонок замели вместе с нами. И дали им по пять лет. — Он посмотрел на нее пристально. — Вы — на себе это вообразите. Вот вас берут перед экзаменами второго семестра — и в мешок.

Зоя отложила вышивание.

Все страшное, что она предчувствовала услышать от него, оказалось, с одной стороны, даже не страшным, а каким-то детским.

— Ну, а вам, мальчикам, — зачем это все нужно было?

— Что? — не понял Олег.

— Ну, вот это... быть недовольными... Чего-то вам ожидать...

— Ах, в самом деле! Ну, да, в самом деле! — покорно рассмеялся Олег. — Мне это в голову не приходило. Вы опять сошлись с моим следователем, Зонька. Он говорил то же самое. Креслице вот хорошее! На койке так не посидишь.

Олег опять устроился со всем удобством и, покури-

вая, смотрел, прищурившись, в большое окно с цельным стеклом.

Хотя шло к вечеру, но пасмурный ровный денек не темнел, а светлел. Все растягивался и редел облачный слой на западе, куда и выходила как-раз эта комната углом.

Вот только теперь Зоя по-серьезному взялась вышивать — и так с удовольствием делала стежки. И они молчали. Олег не хвалил ее за вышивание, как прошлый раз.

— И что ж... ваша девушка? Тоже была там? — спросила Зоя, не поднимая головы от работы.

— Д-да... сказал Олег, не сразу пройдя это «д», не то думая о другом.

— А где ж она теперь?

— Теперь? На Енисее.

Зоя быстро взглянула.

— Так вы просто не можете с ней соединиться?

— И не пытаюсь, — безучастно говорил он.

Зоя смотрела на него, а он — в окно. Но, почему же он тогда не женится здесь, у себя?

— А что это очень трудно, — соединиться? — придумала она спросить.

— Для нерегистрированных почти невозможно, — рассеянно сказал он. — Но дело в том, что — незачем.

— А у вас карточки ее нет с собой?

— Карточки? — удивился он. — Заключенным карточек иметь не положено. Рвут.

ИЗ ПОЛЬШИ — В ШВЕЦИЮ

До конца октября с. г. шведское посольство в Варшаве выдало 2000 разрешений для евреев на въезд в Швецию. Из этого числа пока прибыли туда 1100 польских евреев.

Шведское правительство помогает еврейским иммигрантам, так как большинство из них приехали без денег; есть, однако, и такие, которые приехали в Швецию на собственных машинах. Среди прибывших много студентов, которым будет дана возможность учиться в высших учебных заведениях.

Евреи, оставляющие Польшу и не желающие ехать в Израиль, эмигрируют, кроме Швеции, в Данию, Соединенные Штаты, Канаду, Австралию, очень мало во Францию, так как Франция фактически проводит политику закрытых дверей по отношению к польским евреям.

COMMITTEES FOR ALL SEASONS

(continued from page 1)

name in the office, but has heard nothing since although the budget of 30,000 IL includes a salary for such a coach. It had been claimed that no such coach existed.

The managing board of the bookstore consists of chairman Avi Ullman, manager I. Shapira, and members Shill, Regev, Z. Cohen, and either the president or vice-president of the Council as ex officio.

AS A CHEAP AS POSSIBLE?

Its alleged aim is the meet the students "needs for books in the cheapest way possible." Shtub asserted that the "goal is to create a sort of small department store, with only the lack of space holding us back."

However, when Weitz asked Shapira why a book he purchased in Jerusalem cost 29 IL while the same book bore a price of 32 IL in the bookstore, the manager considerably snapped, "Go buy it in Jerusalem."

So much for providing students "needs for books in the cheapest way possible!"

The lowest rung of Shtub's committee hierarchy belongs to

the absorption committee. Armed with a budget of 80,000 IL supplied by the Ministry of Absorption, it is obviously designed to bridge the gap between the Israeli and foreign student, with special attention to the crises of the latter.

Operating with Absorption Ministry and the Jewish Agency, chairman Shimon Ochaion, coordinator Baruch Ophir, members Arazy, Kristal, and Weiss, and appointed consultants Mark Robbins and H. Gottesdiner, sponsor the Bat-Kol in English and Russian as well as providing tutors for students encountering academic difficulties.

The administrative aspects of Bat-Kol, being close to this writer's heart, was pursued in greater depth by our interviewer.

Shtub insisted that the paper

is designed to allow a completely free interchange in student opinion, and in his opinion, "is the most independent newspaper in the country."

CONVENIENT RHETORIC

When queried about the university financing of the paper with the concomitant that this implied some university control, Shtub said the university in fact provided no such funds.

"What in fact occurs is that the university provides monies for the Council, and then the Council is free to use part of this grant to support its newspaper."

This seems like a convenient bit of rhetoric to belie the truth that the university does in fact support the paper, but it also does support Shtub's contention that no direct control exists.

A committee which was not included in the foregoing discussion was the grievance committee. Until now this body was also appointed by the Council, but the procedure will be altered this year as its future members will be elected by the entire student body.

This committee investigates the actions of the Council, the executive (which is made up of all the chairman of the various committees), defines vague points of the constitution in addition to hearing any complaints from students concerning a variety of matters.

Shtub's efforts to explain the interrelations among these bodies, and the ultimate administration of their varied actions was highly unsuccessful.

"The committees are independent within their own actions, but their coordination is supplied by the President of the Union. The chairman of the committees meet with me once a week in the Executive in addition to the inevitable daily contact in the (cramped) Council quarters."

Shtub is assisted by his vice-president Eran Levizon, with the former concentrating on the implementation of these committees while the latter focuses attention on the delicate problem of administration machinations.

BOOKKEEPING

The efforts of these two, however, have not provided the office with the degree of bookkeeping efficiency which one expects.

When Weitz tried to find out

basic information such as how often committee members meet with their respective chairman, he met a with a resigning shrug, leading him to conclude that many of these committees existed only on paper.

INEFFICIENCY

Shtub said that these committees meet as often as necessary but what that meant in terms of actual numbers he was unable to relate. His secretary similarly had no concrete knowledge in this matter. A former committee chairman admitted he had a

hypothetical committee, but he had never met with it during his stint as chairman.

The secretary provided Weitz with a budget but added that it was out of date. Ever seeking relevancy, Weitz then asked for a more accurate copy, but she said she had no idea where to find it, if such a document exists.

As we said in our previous article on the Student Organization, this report is only the beginning. We have cut off yet another head of this administrative hydra, but much remains uncovered. We intend to tackle the budget in a future paper. Perhaps by that time someone will find it.

IS BAR-ILAN A RELIGIOUS UNIVERSITY?

(continued from page 4)

Litoff: It is a challenge in the sense that it requires the development of a program to fit the ideology. We have a more homogenous university here, but it is not that homogenous. How do we stamp it with that special something that marks it as religious?

If we are indeed a religious university, then how do we differ from Tel-Aviv and Jerusalem? Talmud courses and morning minyan are clearly not enough. The challenge for a true religious university is a tremendous task.

Bat Kol: Well then, is Bar-Ilan Religious University a proper name?

Litoff: Yes, I think it is a proper name in that it represents the basic philosophy of the institution. The problem is not the philosophy, but how we articulate that philosophy in practice.

There is a greater likelihood here that there will be a religious atmosphere here, in what students discuss, the ways they approach problems. Shabbat here has a certain unique atmosphere.

We know we must strive even harder to effect the concept of a religious university, and we don't know exactly what to do, but we hope to formulate a program.

לסטודנטים באוניברסיטה "בר-אילן"

מבחר גדול ומשובח של בגדי "אתא" בסוכנות "אתא" - "מהודר"

מרכז מסחרי קראון

THE CAR FOR YOU

SUBARU

7 Jabotinski Str. RAMAT GAN (Near Argaman)

dents second? Is it a fair accusation?

Litoff: No, I don't think it was fair. You made several value judgements in the article. I feel the deficiencies you cite are mainly due to the lack of technical know-how in dealing with the needs of foreign students.

The university is keenly aware of the problems of the foreign students. That's one of the reasons they chose an American to serve as dean.

You must keep in perspective the fact that only two years ago thirty foreign students studied here and after the Six Day War the number rose dramatically.

Bat Kol: Well all right, but to me, nothing seemed to have been done at all for the foreign student.

Litoff: What in particular?

Bat Kol: Registration for one!

Litoff: Registration is a difficulty throughout the university. I think the problem of foreign students was accentuated by the vacuum in this office.

I do feel, when we get down to it, we did make a great effort to have one to one counselling in our registration process. Zvi Koenigsberg and his staff were simply not equipped. We need to have someone from the department there and do registration through departments. It will be much better organized next year.

I am going around to each department to have set up four year major programs for foreign students. We also hope to have a March 31st deadline on applications. If I know how many students in each department are registered in each department, and some of them know no Hebrew, can set a special Hebrew class for this group.

GOOD WILL AND STONES

You can sit back and hurl stones against the university structure. I cannot afford that luxury. I have to work within their guidelines and come up with concrete proposals.

Bat Kol: What about the meeting in early October which promised to have Mr. Pomerantz and Mr. Adler, I believe, in attendance? Their absence hardly demonstrates good-will to the plight of the foreign student.

Litoff: First of all, it was Professor Fisch, not Mr. Adler, and the most important personalities would have been Mr. Pomerantz and a representative from the Jewish Agency. Professor Fisch would have only given some remarks of welcome.

I admit neither administrator appeared and it was awkward. Professor Fisch was ill and sent his regrets. Mr. Pomerantz claims

he was never formally invited and blames the Student Organization for not officially informing him. It probably was simply a misunderstanding.

COUNSELLING SERVICE

Bat Kol: Nevertheless, it did not give any of us a very positive picture of the administration. Oh, I meant to ask, what about the professional counselling service which I understand exists.

Litoff: We do have such a service, and I wish you would make this fact known. It is under the direction of Professor Sheri of the department of psychology. Strangely, Israelis are making more use of it than Americans this year. If anyone wants to find about it, they can contact Mrs. Goldstein the Social Work department, the psychology department, or see me personally.

Bat Kol: Speaking of the Israeli student, what about his problems? (But due to another meeting, the question was held in abeyance until the second part of the interview, New Year's Day.)

Bat Kol: When we left last week, you were about to begin the problems of the Israeli student. So let's begin there.

Litoff: If I put the Israeli students in the framework of problems which I encounter, the most pressing one is financial. Students come to me for help

The Dean's secretary

from homes which just don't have the means to provide a college education. I run into situations with students whose family resources are only 200-300 IL a month and this must support ten children.

FINANCIAL PROBLEMS

In such serious financial situations which are proven to be true, we have a scholarship committee which provides financial aid based solely on that need.

Bat Kol: Where does the money come from?

Litoff: This year the university has laid aside 350,000 IL for this sole purpose, and some may also come from other special donations. I sit on the scholarship committee and chair the subcommittee of the scholarship committee which is concerned with the needs of first year students.

Because of the system here with such late exams we have not been able to give money until well in the school year. This can be a crushing hardship to a boy who must pay 400 IL before school, even though he will get that money refunded if he qualifies for financial aid. He may simply be unable to pay the original 400 IL.

LOANS

This year I have arranged for a deferment of such payments in these situations. We hope to arrange for scholarships to begin at a much earlier date contingent satisfactory grades.

Also, we have had situations here where a student simply could not afford textbooks or could only afford one meal a day. them to the Student Union for job placement; sometimes I try to arrange for the job through my own office.

On the whole, no student is denied financial aid if he really has demonstrated a need. We receive much cooperation from all parties concerned. I would say that we are talking in the magnitude of 70 students needing deferred payments and another 500 requiring financial aid.

Bat Kol: And any other problems?

Litoff: The Israeli student also has the problem of reserve duty and his exams. I stand between the student and the army and write recommendations to his unit suggesting that they not call him up during the time of the university year, but I am not too successful. They simply call a student up as the need arises.

To accommodate the student called up for the reserves, we have arranged a special exam schedule providing his case is legitimate. I follow the case of such a student needing a special exam period through the status committee since I have been contacting the person on a personal level and know his problems.

In respect to the financial problem, I am also a co-signer with someone from the Student Organization on any payments from their student loan program.

Bat Kol: What about Arab students; is there an active recruit-

ment program?

Litoff: I am not too familiar with the Arab student and his situation on campus. I do know we have forty or fifty of them on campus. There is not an ac-

ARAB STUDENTS

tive program of recruitment for them; I don't know what kind of recruitment program there is in general. If they apply and meet the entrance standards, they are accepted.

Bat Kol: What sort of problems do you see as unique to the Israeli university that you, as an American, must recognize and consider in acting as dean here?

Litoff: As an American, the essential difference is what can be called the problem of specialization. American universities emphasize the education of the whole man, whatever that exactly implies. But their Israeli counterparts are concerned with training a specialist for a certain field. Bar-Ilan does have certain requirements in Talmud, etc. which is part of its religious orientation, but they are not enough to provide a rounded education by American standards.

WHOLE MAN IN AMERICA

The reason for the specialization, behind all the ideological pretensions, is simply a matter of need. A country in a state of war with a male population under a constant mobilization and required to serve three full years in the army does not have the patience for an academic program in the American style. After the army, the student wants to graduate as soon as possible with a marketable degree, get a job, find a wife, and get settled. This is a very natural feeling.

I do think that as more American professors gain stature and seniority here, they may influence and alter this attitude to a limited degree to come more in line with the American system.

Bat Kol: And other problems?

WHAT IS A RELIGIOUS UNIVERSITY?

Litoff: There is the problem of conceptualizing what we mean in practice by a religious university. The problem of defining a religious university may be the greatest challenge this office faces.

Bat Kol: What do you mean by challenge?

(continued on page 5)

MOSHE LITOFF:

NEW DEAN, NEW IDEAS

The current wave of campus disorders throughout the western world has focused attention on the relationship between the student and his university administration. Campus revolt has brought about the increased dialogue between student and faculty, student and administrator. This growing importance in improving communications between student and administrator has placed the student dean in the forefront.

It is he who is charged with the delicate task of acting as liaison between the two parties, airing the views and complaints of the former and informing and explaining the position of the latter.

Weitz quizzed Shapora important uni-morass of condescended Mo-handle the day American rabbi-tions of the graduate degree centrating ional administration nesses the members of the resour. has assumed critical significance in the ever-evolving concept of the modern university.

The following two-part interview, conducted on Dec. 23 and Jan. 1 by Bat-Kol, attempted to find out some of the thoughts and hopes of this man charged with the awesome responsibility of the academic destiny of 4500 students. Here is the complete transcript of that interview.

Bat Kol: To start off, let me ask a personal question. Who is Moshe Litoff?

Litoff: I was born in Detroit, and left the Motor City at the age of 14 to attend yeshiva in Chicago where I eventually received ordination as a Rabbi. I concurrently attended the University of Chicago and received a masters degree in chemistry.

ACTIVE IN CHICAGO

I became very active in youth work, especially Bnai Akiba and was director of Camp Moshavah for thirteen years dating from student days. I decided to leave the field of chemistry and became rabbi of a congregation on the south side of Chicago. In fact, I had founded the congregation because there was no place an orthodox Jew could pray. I served there for 15 years, the first years without pay as the

congregation struggled to survive.

I was a president of the Chicago Rabbinical Council, an advisor to the Yavneh chapter at the University of Chicago, chairman of the youth commission of the Chicago Rabbinical Council, and set up a string of kosher kitchens in the Chicago area universities.

When I thought of aliyah, I went back to school to obtain a marketable skill for Israel and entered the school of education at the Roosevelt University. I

received a masters degree in educational administration. And that's how I got here.

Bat Kol: What is the role of this office in theory and practice?

Litoff: My job doesn't lend itself to any simple definition. In its most general terms, we exist to assist students in their academic or personal problems in adjusting to Bar-Ilan. Everything I do could be fitted into this definition.

Bat Kol: Okay, what do you do?

Litoff: Let's talk about the areas of activity this office handles. We deal with foreign and Israeli students, and it is better to speak of them separately. Let's start with foreign problems-I guess they're more romantic. Let me preface this re-

mark by saying that what I will say is a mixture of the ideal and the practical. I'm new, and I walked into a pre-existent situation. I have ideas for the future, but they will take time.

PROVIDE INFORMATION

Our first job is to provide information for foreign students about Bar-Ilan. It means answering correspondence and creating brochures. We just put out a new introductory one and we are waiting for the reaction on it.

Also, I serve as a member of the committee of admission. The chairman of the admissions committee and I comprise this subcommittee. We gather information on them, reject or accept them as is demanded, and maintain contact with all the foreign offices.

Bat Kol: How does this subcommittee differ from last year?

Litoff: I think that this subcommittee is new this year, that is, in acting as a committee solely for foreign admission.

I think that the university is giving more and more responsibility for admissions to this office. They are trying to centralize the dealings of foreign students into this office.

From now on, admissions will be handled strictly through this office. Anyone who wishes to apply will send his form to us rather than the general office.

Bat Kol: How about one of my favorite topics, the interviewing of foreign students. How will that be handled?

WHO WILL INTERVIEW?

Litoff: A committee will handle the interviewing in New York. The New York office has nomi-

ated a committee of academicians which we have approved. They will be the interviewing committee.

It is not certain that we will send a representative from Israel this year. Mr. Pomerantz will be in New York for a while to work on the summer program and he will interview students together with Bar-Ilan staff on sabbatical in the New York area.

Bat Kol: How will it work in other cities?

Litoff: In Los Angeles, Bar-Ilan has several general staff members on sabbatical within the general area and we hope

they will assist us. It is up to the New York office; they will organize that for us.

Bat Kol: How is registration going to work so that it will improve the difficulties of this year?

Litoff: All matters relating to foreign students' acceptance will be our concern. The computer will help of course. Even if it doesn't get off the ground, it will force offices to organize simply to supply it with information.

REGISTRATION TO IMPROVE

We will also make different arrangements for the Ulpan. The interview and a written essay will be required as well as the college board in Hebrew. We thus hope to have much more information to gauge the needs of the students.

This office will be in charge of the Ulpan, something which was not true this year. I think that a serious problem was created this year because there was a gap between the departure of the old dean and my arrival. This period created many problems during the gap; many functions normally carried on by this office were left undone.

I have certain plans for the Ulpan such as increased use of audio-visual materials and the language lab. Hebrew is not the only problem that students have to encounter. There are subject-matter problems.

Bat Kol: What are subject-matter problems?

Litoff: For example, students in economics need statistics while Israelis will have already had it when they enter. The same is true for physics majors who need to know calculus.

Hence, I hope to have courses

during the summer Ulpan which will alleviate these problems. To make this effective, we plan to register students in advance through this office. Then we can go to the economics department and say, "Look here, we have 10 students in your department who need statistics." They can then see to our needs.

ACCUSATION UNFAIR

Bat Kol: What do you think about our accusation that the university treats foreign students as potential "olim" first and stu-

letters to the editor

FROM THE BED OF 'NAUSEOUS NIK'

Dear Sir,

Curled up here under my *parana* (quilt) and sleeping bag, trying to ignore the draft from the half-glass wall next to my bed, I have a bird's eye view of the infamous "dorm situation." As we all know this year we were "slightly inconvenienced" by crowded conditions. Most rooms have so many people sleeping there that their alarm clocks could compete with a calypso band.

You don't have to be a med student to recall some echoing voices from your childhood about how to keep away from people with contagious diseases. Living in a country ignorant of "flu shots", there have been many ill students around the campus. However, the dorm remains crowded and the administration promises that soon the inconvenience will be remedied.

But it's too late! The situation is no longer an "inconvenience" it's a disaster! While I take my mind off my own suffering with the flu, I go down my list of friends and fail to find one that is not ill. I think of our extra towel-and-shower mate, a resident of the lounge that is not equipped with plumbing, who had to constantly be exposed to our sicknesses and who is now coughing as I did two weeks ago. I think of my friend who slept on a cot in the narrow space between the two beds in our cozy little room. She moved out this week, while suffering from bronchitis — and the House Mother ordered her to move right back in here!

If my subjective point of view doesn't appeal to you, ask the doctor of Kupat Cholim in Kiron. After I dramatically described my symptoms to him, he informed me that the flow of dorm residents hasn't stopped — he was called at 6:00 A.M. and has been busy fighting the epidemic ever since.

Ask the pharmacist at the Kiron pharmacy. When I warned him that he was in for a busy day, he explained that this has been going on for the past ten days. The world is plagued with an epidemic of flu, and our dorm serves as a prime example of it.

Even our *madricha* is vulnerable. She must visit all of the dorm girls, and in her dealings

with them, is very apt to show symptoms of this popular disease.

It is tough on those that must receive complaints. I hate to think that our student newspaper is merely an outlet for *kvetchers* to complain about the bumbling goofs of the administration but this is no mere goof, this is a tragedy!

A dorm of 120 plus flu patients has been turned into an infirmary because of the "inconveniences" we had to put with. Now it is too late to point out what **could** have been done — I would just suggest that if there is an excess of students in the dorm, the university should rent apart-

ments or rooms for these students until their living quarters are ready. It's truly a shame that students are now forced to neglect their studies because of the lack of foresight on the part of our administration.

Yours sincerely,
Nicki Kosofsky

ASKING FOR MORE

Dear Sir,

It pains me to read a few of the comments reproduced in your newsrag concerning the first letter in your "letters to the editor" column. How can you condone the appearance of such an uninformed and badly syntaxed letter in your column?

I find your reports and exposés most stimulating and furthermore most amusing for they bring a bit of excitement into our otherwise dull existence.

I fear, that added to your comments on foreign student registration and *tiyulim* the general communication link between the foreign student and the *sabra* is sorely lacking. Where, I ask, is the get together where foreign students can meet Israelis and discuss and participate in matters that concern the integration of the foreign student into the life of the campus?

Sorry, but the biweekly mo-

vies and the Saturday night show and dancing are just normal university entertainment and are in no way designed to stimulate the important relationship the foreign student should have with his Israeli counterpart.

So, I hope to see in the very near future some form of participation by both parties to accomplish this goal of mutual understanding. Life in a new country, even Israel, can be difficult if no one takes an active concern to aid absorption.

I do not want to end this entreaty with a list of resolutions for the solution of this problem, but rather would invite thoughts and feelings from fellow readers on this matter. More important, we should attempt to implement this talk into concrete programs of joint participation by foreign students and Israelis.

Let's see if we can put life into this bustling centre of education!

Yours in anticipation,
Neville Horwitz
Psychology and Economics

GOING TOO FAR

Dear Sir,

Throughout the world, Bar-Ilan is known as the Israeli university which is based upon and upholds the principals of orthodox Jewry. The fact that *kipot* are a common sight, and that daily *minyanim* are held is indeed commendable.

It seems, however, strange that the university should engage in the childish act of putting the *asbestonim* in isolation in order to "protect the virtue of its girls."

As a point of information, the *asbestonim* are small, newly built, but at the far corner of of the campus which serve to

house a number of the university co-eds. At present two guards are posted at the entrance at night, who keep male visitors out. A concentration camp-like fence is also under construction which will further "keep things kosher."

One might think that this is all for the sake of security. Why, then, can anyone from the road gain unobstructed entrance to this same area? Why guard only one entrance?

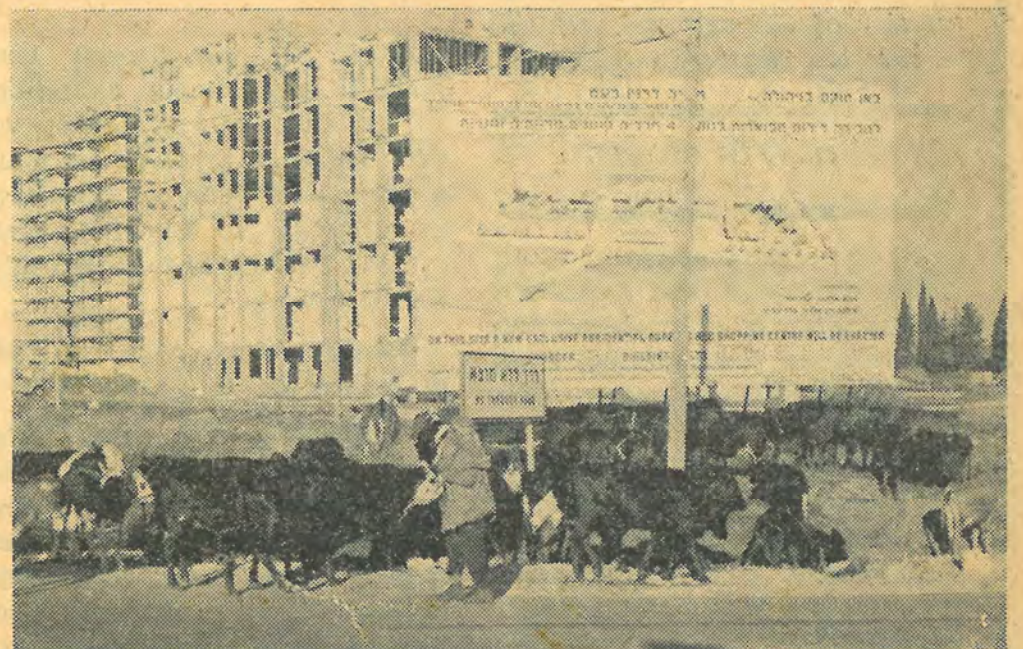
Of course, since we are a *reli-* be kept in order, and the liberal standards which exist in many other campuses should not exist here.

However, the initial rule which provided that male visitors could remain in the *asbestonim* until 11 P.M. seemed so very reasonable. Why then, did the administration lower itself to the childish game of "how religious can I be?"

Hopefully, they will be the absurdity of such an action, and stop trying to compete with the *Naturai Kartah*.

Sincerely,
Marvin Berger

Our neighbors?

BAT-KOL

By Neil J. Wilkof

It is not an easy task to elucidate the workings of the Student Organization. We discovered this sad fact after our first attempt to unravel the mysteries of the building within the building.

Despite our herculean efforts to offer a incisive analysis of the Organization, we failed to scratch more than the surface, as reader Jance Weberman perceptively pointed out in his letter in the previous issue.

In order to further explore the Student Organization, staffer Ely Weitz conducted a lengthy interview with Avraham Shtub, president of the Organization.

Weitz quizzed Shtub on the morass of committees which handle the day by day operations of the Organization, concentrating on the alleged purposes, the members, the resources, and the interrelationship among the various bodies.

The overarching body, with ultimate control over the various committees, is comprised of 21 members elected at the end of the first month of the second semester and selected from the three faculties, natural sciences, social sciences, and humanities.

This Council elects the committees which are then the working arm of the Student Union although the council reserves authority to set policy and construct the working budget.

ORDER OF IMPORTANCE

Shtub enumerated seven committees in order of importance (to him). They are: 1) Interior; 2) Cultural; 3) Mutual Aid; 4) Foreign Relations; 5) Sports; 6) Managing Board of the Book Store; 7) Absorption (foreign students, take notice!).

First in order of affirmed importance was the interior committee. According to Shtub, this body deals with student problems with the university administration. They ascertain the legitimacy of student complaints and contact the appropriate faculty

or administration member to solve the matter.

In addition to personal problems it handles such questions as the fate of B.A. exams (already scuttled in the natural and social sciences), and represents students on university committees such as status, discipline, and stipends.

Shtub asserted that "many of the things that were improved within the university in the last few years were done through the efforts of the committee."

**DEAR
READER
SINCE
YOU ASK**
The student organisation

Members of this vital committee include chairman Yossi Aronberg, Eran Levizon, Avi Ullman, Ygal Chaion, Elchanan Oppenheim, and Shtub. Shtub intimated that Chaion has contributed virtually nothing to the committee while he did not even mention Oppenheim when discussing the body, leading one to ponder Oppenheim's contribution to it.

The cultural committee is often that body which the average student uses to gauge the effectiveness of the Council as a whole. It is perhaps the most active on a day to day basis.

CHAIRMAN INACTIVE

Shtub divided its responsibilities into two parts: Entertainment and cultural programs. It also sponsors, in cooperation with the absorption committee, trips throughout Israel.

Y. Glater is chairman of this committee, but according to the

secretary in the Organization, "he seems to be a rather inactive chairman."

His responsibilities have been assumed by Oppenheim (thus perhaps explaining his lack of interest on the interior committee) and Peleg. Other members include Tanamy, Shill, Kain, and Regev. These men have a budget of 105,000 IL to play with for the year.

The financial benefactor of the Council is the mutual aid committee. This group deals with

Foreign relations, long the domain of Senator Fulbright in America, comes under the tutelage of Lenny Kristal at Bar-Ilan. It aims to waken the foreign student to relevant political events throughout the world akin to the civic classes of American high schools.

FULBRIGHT AND KRISTAL

Among its various functions, according to Shtub, is a political cafe. It also sponsors an information group which is supposed to create bonds with students throughout the world.

It works in close contact with the national committee of foreign relations, which presumably sponsors the same sort of activities on a national level.

Kristal's committee is the largest of the Council, comprised of 16 members. One prominent member, Shimon Kaplan, who organized the rally on Russian

"everything pertaining to the technical as well as financial difficulties of the student."

There are seven branches of this benevolent committee. They include: 1) Employment, headed by Asher Shacham and dedicated to securing jobs for students; 2) Housing, responsible for aiding the dorm reject locate reasonable housing near the university; 3) Income tax, coordinated by Shlomo Baharav, designed for those fortunate enough to have an income as Baharav knows all the legal loopholes.

The others: 4) Loans, administered by Zvi Weiss, set up to provide up to 300 IL to needy students; 5) Reductions, dedicated to obtaining reductions for students throughout the country and sponsoring shopping days in the university; 6) Reserves, to assist students called up for duty by seeking to reduce or postpone that obligation; 7) Kupa Cholim, to register students in the program and to maintain the infirmary in the boy's dorm.

Jewry, asserts that "since Nov. 25, 1969, when I first started to work for it, the amount of participation has been almost nil.

"Only four out of 16 members do the work. At meetings of the national foreign relations committee representation from Bar-Ilan boils down to only one individual. The chairman of the committee has not shown up at any of these meetings."

The focus of a feature article in a previous Bat-Kol, sports is chaired by Zvi Cohen and the coordinator is D. Shalom. The members of this committee are either unknown or non-existent, no one was really sure which.

It sponsors various athletic clubs (see second edition of Bat-Kol) and events such as the university race which was scheduled for the middle of the first semester and has already passed without occurring.

This writer remembers responding to the cry for basketball players by dutifully offering his

(continued on page 5)

תהפכות התוגות
 קולוניות בנו יפי נפש בריטים
 לחך כל צמאי בשר של אדם
 הכושים למדו ושינו תפריטים
 לבני מערב קוקה-קולה הוא דם.
 אנשים מהגויגל הלכו ערומים
 הבריטים למדום ללבוש חליפות
 היום יפי נפש משחזים סכינים
 ואבוי, נשותיהם כולן חשופות.

